

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

Leta 2010 je Republika Slovenija sklenila Sporazum evropske sodelujoče države med Republiko Slovenijo in Evropsko vesoljsko agencijo (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 8/10), ki je omogočil sodelovanje Republike Slovenije z Evropsko vesoljsko agencijo, v letu 2016 pa je s podpisom Pridružitvenega sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Evropsko vesoljsko agencijo (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/16) Republika Slovenija postala pridružena članica Evropske vesoljske agencije (v nadaljnjem besedilu: ESA).

Področje vesolja je na mednarodnem nivoju urejeno s petimi konvencijami, od katerih v Republiki Sloveniji veljajo štiri:

- Pogodba o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in uporabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/19),
- Sporazum o reševanju astronautov, povratku teh in o vračanju predmetov, izstreljenih v vesolje (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 21/71),
- Konvencija o mednarodni odškodninski obveznosti za škodo, ki jo povzročijo vesoljska letala, (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 9/77) in
- Konvencija o registriranju v vesolje lansiranih objektov (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 1-4/79).

Poleg tega je Republika Slovenija pogodbenica naslednjih dokumentov, ki tudi posegajo na področje vesolja:

- Pogodbe o prepovedi poskusov z jedrskim orožjem v atmosferi, v nadzračnem prostoru in pod vodo (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 11/63),
- Konvencije o razdelitvi signalov za prenos programa po satelitu (EUTELSAT) (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 13/77),
- Konvencije o ustanovitvi Evropske organizacije za uporabo meteoroloških satelitov (EUMETSAT) (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/08) in
- Ustave in konvencije Mednarodne telekomunikacijske zveze (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 19/94, 8/06 in 10/07).

Na področju vesoljskih tehnologij v Sloveniji je v zadnjih letih prišlo do hitrega razvoja. V Sloveniji sta bila razvita kar dva satelita, ki sta predvidena za izstrelitev v letu 2020. V skladu z mednarodno ureditvijo področja se vesoljske objekte, izstreljene v vesolje, vpiše v register vesoljskih objektov pri Združenih narodih, pred tem pa morajo biti vpisani v nacionalne registre, ki ga v Sloveniji še nimamo. Republika Slovenija do sedaj še ni sprejela nobene področne zakonodaje, ki bi obravnavala ali urejala področje vesoljske dejavnosti in vzpostavitev nacionalnega registra vesoljskih objektov.

Republika Slovenija je v skladu z mednarodnim pravom odškodninsko odgovorna za škodo, ki jo njena vesoljska dejavnost povzroči tretjim državam, zato je potrebno, da izvaja nadzor nad vesoljsko dejavnostjo, ki se izvaja na njenem teritoriju ali s strani njenih fizičnih ali pravnih oseb.

Za polnomočno delovanje v okviru ESA ter splošnega delovanja industrije kot tudi raziskovalno-izobraževalnih ustanov na področju vesoljske dejavnosti v Republiki Sloveniji je potrebno sprejeti nacionalno zakonodajo, ki bo uvedla nadzor nad vesoljsko dejavnostjo in vzpostavila nacionalni register vesoljskih objektov.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Glavni cilj predloga Zakona o nadzoru vesoljskih dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: predlog zakona) je urediti nadzor nad vesoljskimi dejavnostmi na območju Slovenije ali na plovilu ali zrakoplovu, registriranim v Republiki Sloveniji, in za državljane Republike Slovenije ali pravne osebe s sedežem v Republiki Sloveniji.

Cilji predloga zakona so tudi:

- zagotoviti zakonito delovanje državljanom Republike Slovenije ali pravnim osebam s sedežem v Republiki Sloveniji izvajanje vesoljskih dejavnosti na območju Slovenije ali na plovilu ali zrakoplovu, registriranim v Republiki Sloveniji,;
- urediti definicije, ki se nanašajo na vesoljsko dejavnost in vesoljske objekte;
- urediti način, pogoje in postopek pridobitve dovoljenja za izvajanje vesoljskih dejavnosti v Republiki Sloveniji;
- zagotavljati okoljsko varno vesoljsko dejavnost, ki ne bo povečevala količine vesoljskih odpadkov;
- urediti prenos in preklic izdanega dovoljenja za izvajanje vesoljskih dejavnosti na območju Republike Slovenije ter registracijo izstreljenih vesoljskih objektov;
- urediti področje zavarovanja in uveljavljanje regresa ob povzročeni škodi.

2.2 Načela

Temeljna načela, ki jih predlog zakona zasleduje, so:

- načelo zakonitosti: opredeljuje, da so ministrstvo in drugi organi, ki v okviru svojih pooblastil odločajo v postopku pridobitve dovoljenja, zavezani odločati po zakonu oziroma na zakonit način. Vsaka odločitev vsebinsko temelji na zakonu ali podzakonskem predpisu, upravni postopek pa mora potekati v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek;
- načelo preglednosti delovanja vesoljskih dejavnosti: nanaša se na zahtevo o poročanju o izvajanju vesoljskih dejavnosti in vseh spremembah le-te, kar je potrebno za varno izvajanje vesoljskih dejavnosti vseh vpletenih izvajalcev;
- načelo prepovedi povzročanja škode: zavezuje upravljavce, da se v okviru izvajanja svoje dejavnosti izogibajo povzročanju škode. Predlog zakona daje obveznost tistemu, ki je povzročil škodo z izvajanjem vesoljske dejavnosti, za katero je morala odškodnino poravnati Republika Slovenija, da škodo povrne, ter daje pravico Republiki Sloveniji, da od upravljavca z regresnim zahtevkom zahteva povračilo izplačane škode;
- načelo spoštovanja mednarodnih obveznosti: predlog zakona sledi mednarodni ureditvi na področju vesoljskih dejavnosti ter vzpostavlja nadzor nad vesoljskimi dejavnostmi in register izstreljenih vesoljskih objektov v skladu z mednarodnimi konvencijami, katerih podpisnica je Republika Slovenija.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

Eden izmed glavnih ciljev predloga zakona je določba 4. člena zakona, da je pred izvajanjem vesoljske dejavnosti potrebno pridobiti dovoljenje. Postopek se vodi kot upravna zadeva, dovoljenje pa

se izda, če so izpolnjeni pogoji, ki zagotavljajo, da je vesoljska dejavnost varna in da ne povzroča škodljivih posledic niti na Zemlji, niti v vesolju.

Predlog zakona v skladu z zahtevami Konvencije o registriranju v vesolje lansiranih objektov ustanavlja nacionalni register izstreljenih vesoljskih objektov, ki je podlaga za vpis v register pri Združenih narodih, določa podatke, ki se v register vpisujejo, ter določa, da bo uredba podrobneje uredila način in postopek registracije.

Predlog zakona ureja odgovornost za škodo, povzročeno s strani vesoljske dejavnosti, v skladu z mednarodno ureditvijo tega vprašanja.

Predlog zakona predvideva prekrške za neupoštevanje določb zakona.

b) Način reševanja

Izpolnjevanje pogojev za pridobitev dovoljenja preverja ministrstvo, ki je pristojno za izdajo dovoljenja, to je ministrstvo pristojno za tehnologijo. O izpolnjevanju pogojev, ki se nanašajo na obrambo države, javni red, varnost ljudi in njihovega premoženja, obveščevalno varnostno dejavnost ali varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, na javno zdravje, okolje, civilno letalstvo, obveznosti Republike Slovenije v skladu z mednarodnim pravom pristojno ministrstvo zahteva mnenje glede izpolnjevanja pogojev od pristojnih organov. Skladno s četrtem in petim odstavkom 209. člena Zakona o splošnem upravnem postopku, organ, čigar mnenje je potrebno za odločbo, mora podati mnenje najkasneje v 15 dneh od dneva, ko je bilo od njega to zahtevano. Če ta organ v tem roku ne poda nobenega mnenja, izda pristojni organ odločbo tudi brez mnenja.

Predlog zakona predvideva okoliščine, v katerih je možno dovoljenje preklicati. Tako je možno dovoljenje preklicati, če v roku 5 let vesoljski objekt ni izstreljen, če se ugotovi, da so bile v postopku za pridobitev dovoljenja posredovane zmotne informacije, ki so vplivale na odločitev o izdaji dovoljenja, če upravljavec ne izpolnjuje več zahtev za pridobitev dovoljenja, če so bile kršene obveznosti iz zakona oziroma če je preklic nujen zaradi mednarodnih obveznosti Republike Slovenije.

Predlog zakona določa, da se lahko upravljanje na vesoljskem objektu prenese le s predhodnim pisnim dovoljenjem ministrstva, pri čemer se ponovno presoja izpolnjevanje pogojev za izdajo dovoljenja iz točk a), c) in č) 5. člena ter iz prvega odstavka 6. člena. Razlog za to zahtevo je, da se ohrani nadzor nad konkretnim vesoljskim objektom. V primeru, ko gre za prenos izven Republike Slovenije, je poleg izpolnjevanja pogojev potreben še dogovor z državo, v katero se dejavnost prenaša, da bo ta država ustrezno prevzela odgovornost za dejavnost. Ker gre za precej omejevalno določbo, je bil opravljen temeljit razmislek, po katerem je bilo ugotovljeno, da je tak postopek potreben, da se ustrezno ohrani nadzor in omeji odgovornost države za dejavnosti izven njenega ozemlja oziroma za dejavnost, ki ni izvajana s strani njenih pravnih ali fizičnih oseb.

Predlog zakona določa obveznost upravljavca, da letno poroča o poteku vesoljske dejavnosti ter da ministrstvo nemudoma obvesti o vsaki spremembi, ki bi lahko vplivala na izdajo dovoljenja ter o vsaki nesreči oziroma zapletih pri delovanju objekta. Te informacije so za Republiko Slovenijo ključne, da bo imela dejansko nadzor nad vesoljskimi dejavnostmi, registriranimi v Sloveniji. Poleg tega je predvideno, da lahko ministrstvo opravi pregled vesoljskega objekta in izvajanja vesoljske dejavnosti. V ta namen mora upravljavec omogočiti dostop do poslovnih prostorov, naprav in poslovne dokumentacije.

Predlog zakona ureja odgovornost za škodo, povzročeno s strani vesoljske dejavnosti, v skladu z mednarodno ureditvijo tega vprašanja. Ločuje se namreč škoda, ki nastane v vesolju, in škoda, ki jo

povzroči vesoljski objekt na površini Zemlje ali zrakoplovu v letu. V prvem primeru gre za krivdno odgovornost, v drugem pa za objektivno odgovornost upravljavca. Ta člen tudi določa, da, če Republika Slovenija izplača odškodnino za škodo, ki jo je povzročil vesoljski objekt, lahko od upravljavca uveljavlja regresni zahtevek do višine skupne zavarovalne vsote iz 6. člena predloga zakona. Ta omejitev se ne uporablja, če je škoda povzročena iz velike malomarnosti ali namenoma.

c) Normativna usklajenost predloga zakona

Predlog zakona je usklajen s konvencijami, ki urejajo področje vesolja, katerih podpisnica je Republika Slovenija, in sicer s:

- Pogodbo o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in uporabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/19),
- Konvencijo o mednarodni odškodninski obveznosti za škodo, ki jo povzročijo vesoljska letala (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 9/77) in
- Konvencijo o registriranju v vesolje lansiranih objektov (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 1-4/79).

Za vodenje upravnih zadev se uporablja Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13).

Predlog zakona predvideva izdajo naslednjih izvršilnih predpisov:

- uredbo Vlade Republike Slovenije in
- pravilnik o oblikovanju in delovanju komisije.

Z uredbo, ki jo mora Vlada Republike Slovenije izdati v roku 6 mesecev po uveljavitvi zakona, se bodo podrobneje uredili pogoji in postopki za izdajo dovoljenja, vsebina predloga za izdajo dovoljenja ter vrsta dokumentov, ki bodo dokazovali izpolnjevanje pogojev ter vpis v register in vsebina letnega poročila.

Poleg tega bo minister, pristojen za tehnologijo, izdal pravilnik, ki bo podrobneje uredil imenovanje in delovanje komisije za ocenjevanje zahtev za dovoljenje.

č) Usklajenost predloga zakona

Predlog zakona se nanaša na manjšo skupino podjetij in institucij, ki se aktivno vključujejo v področje vesoljskih dejavnosti. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo vodi redni dialog s temi akterji. Osnutek zakona je bil s to skupino podjetij in institucij večkrat usklajevan. Največ vprašanj je bilo glede zavarovalne vsote iz 6. člena predloga zakona, kar je bilo urejeno z vključitvijo možnosti za določitev nižjega zneska zavarovanja oziroma njegove opustitve.

Pri pripravi predloga zakona so brezplačno sodelovali tudi zunanji strokovnjaki s področja vesoljskega prava.

Več pripomb je bilo v smeri priprave bolj ambicioznega zakona, ki bi vključeval tudi nove priložnosti vesoljske tehnologije, kot npr. vesoljski turizem in rudarjenje. Mnenje Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo je bilo, da v tem trenutku v Sloveniji vesoljska tehnologija še ni na taki stopnji, da bi se

lahko realno pričakovalo aktivnosti na teh področjih. Ker je potrebno s pripravo zakona pohiteti zaradi skorajšnje izstrelitve prvih slovenskih satelitov, bi tako širjenje vsebine zakona pomenilo nepotrebno podaljševanje postopka sprejemanja zakonodaje brez bistvenega učinka.

V pripravo zakona je bilo vključenih tudi več posameznikov iz drugih resorjev, ki urejajo bodisi sorodna področja (letalstvo), bodisi poznajo področje kot uporabniki (ARSO).

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

V primeru, ko se bo za preverjanje tehničnih pogojev vesoljske dejavnosti pooblastilo ESO, bo prišlo do stroška tega pregleda, za katerega je predvideno, da ga bo nosil upravljavec. Strošek pregleda za majhen satelit bo znašal cca 2.000 EUR. Strošek pregleda za velik satelit naj bi znašal predvidoma od 10.000 do 12.000 EUR.

V primeru, ko bi pregled vesoljske dejavnosti ministrstvo zahtevalo zaradi izvajanja nadzora (v primeru suma nepravilnosti), bi strošek takega pregleda nosilo ministrstvo. Sredstva bi se zagotovila iz proračunske postavke PP 170043 – Programi ESA.

S predlaganim zakonom bodo nastale dodatne administrativne naloge za državno upravo z vidika dodeljevanja dovoljenj, nadziranja izvajanja vesoljskih dejavnosti, vodenja registra ter vpisovanja podatkov v register vesoljskih objektov pri Združenih narodih, kar posredno povzroča tudi finančne posledice. Ker pa se ne pričakuje velikega števila primerov vlog in vesoljskih dejavnosti, gre tu za naloge, ki se opravljajo v okviru rednega delovnega časa. Predlagan zakon predvideva tudi ustanovitev komisije, ki bi se sestajala po potrebi za pregled posameznega predloga za izdajo dovoljenja za izvajanje vesoljskih dejavnosti. Komisija bi poleg svojega dela imela še dodatne stroške za službene poti tistih članov, ki ne bi prihajali iz ministrstva pristojnega za tehnologijo. Te stroške bi krilo posamezno resorno ministrstvo za svojega zaposlenega, znašali pa ne bi več od 30 EUR na člana komisije letno, pod predpostavko, da komisija obravnava en predlog na leto.

Ker so vesoljske dejavnosti vedno inovativne, nove in nepredvidljive, pri njihovi izvedbi vedno obstaja možnost za nepredvidene stroške v primeru odpovedi delovanja ali nesreč. V skladu z mednarodnim pravom je Republika Slovenija tudi brez sprejetja zakona odgovorna za povrnitev škode oškodovani državi v primeru nesreče vesoljskega objekta. Zakon v ta namen uvaja zahtevo po zavarovanju za skupno višino 60.000.000 EUR ter možnost regresnega zahtevka od upravljavca, pri čemer pa ta regresni zahtevk omejuje z zavarovalno višino. Obstaja možnost, da bi prišlo pri izvedbi vesoljske dejavnosti do škode, ki bi presegala ta znesek, vendar je ta verjetnost majhna. Do zdaj je le enkrat prišlo do situacije, da je država od druge države zahtevala povračilo škode zaradi padca vesoljskega objekta na njeno ozemlje. Kadar so izstreljeni vesoljski objekti majhni (kot je v primeru predvidenih slovenskih satelitov, ki bosta izstreljena v letu 2020), le-ti pri stiku z atmosfero izgorijo in ne morejo pasti na zemljo. Zaradi zelo majhne možnosti za nastanek škode in zaradi spodbujanja razvoja vesoljske tehnologije zakon omogoča možnost, da se pod določenimi pogoji upravljavca oprosti zahteve po zavarovanju oziroma omejuje zahtevo po zavarovanju za čas enega leta po izstrelitvi.

Morebitne stroške, ki bi nastali v primeru odpovedi delovanja ali nesreče, bi zagotovili znotraj finančnega načrta Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (s prerazporeditvami), upoštevajoč razrez proračunskih odhodkov ob pripravi proračuna/rebalansa za Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

/

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOST PREDLAGANE UREDITVE V PRAVU EU

Avstrija

Avstrija je ratificirala vse pomembne konvencije in pogodbe Združenih narodov (OST, ARRA, LIAB, REG in MOON).

Zakon ureja vesoljske dejavnosti, ki se izvajajo na ozemlju Avstrije, na plovilih ali zrakoplovih, registriranih v Avstriji, ter s strani fizičnih oseb z avstrijskim državljanstvom ali pravnih oseb s sedežem v Avstriji.

Zakonodaja ne dovoljuje izstrelitve vesoljskih objektov brez dovoljenja. Za pridobitev dovoljenja je potrebno izpolnjevati zahteve glede zanesljivosti in kvalifikacij upravljavca, vesoljska aktivnost ne sme predstavljati nevarnosti za javni red, varnost ljudi in lastnine ali javnega zdravja. Vesoljska aktivnost ni v nasprotju z nacionalno varnostjo, avstrijskimi mednarodnimi obveznostmi ali interesom zunanje politike. Potrebno je omejiti nastajanje vesoljskih odpadkov in škodljivih vplivov na vesoljska telesa. Upoštevati je potrebno zahteve ITU glede orbitalnih pozicij in določitve frekvenc. Zahtevano je tudi zavarovanje. Višina zavarovanja mora znašati vsaj 60.000.000 EUR, ta znesek pa se lahko zniža ali v celoti opusti, če so vesoljske dejavnosti v javnem interesu, kar pomeni, da služijo znanosti, raziskavam ali izobraževanju.

Dovoljenje se lahko spremeni ali ukine, sprememba upravljavca pa mora biti potrjena s strani pristojnega ministrstva.

Pristojno ministrstvo je ministrstvo za promet, inovacije in tehnologijo, ki je pristojno tudi za vzdrževanje nacionalnega registra vesoljskih objektov, ki ga zakon ustanavlja.

Pristojno ministrstvo izvaja nadzor nad dejavnostjo, za kršitve pa je predvidena denarna kazen do 100.000 EUR, oziroma izvajanje dejavnosti brez dovoljenja 20.000 EUR.

Podrobnosti glede postopkov in obrazcev ureja s podzakonskim aktom.

Nizozemska

Nizozemska je ratificirala vse pomembne konvencije in pogodbe Združenih narodov na področju vesolja (OST, ARRA, LIAB, REG in MOON).

Nizozemska s svojim zakonom ureja vesoljske dejavnosti na področju ozemlja Nizozemske, iz nizozemske ladje ali zrakoplova ali na področju tretje države, ki ni podpisnica OST, če je dejavnost izvajana s strani nizozemske pravne ali fizične osebe.

Nizozemska ne dovoljuje lansiranja objektov brez dovoljenja. Za pridobitev dovoljenja je potrebno zagotoviti varnost ljudi in premoženja, zaščititi vesoljsko okolje, zaščititi javni red in varnost države ter upoštevati mednarodne oblige države.

Za vesoljski objekt je potrebno pridobiti zavarovanje, katerega višina se prepušča v pristojnosti pristojnega ministrstva, ki je ministrstvo za gospodarske zadeve. Pristojno ministrstvo ureja tudi frekvence.

Dovoljenje je časovno omejeno za čas trajanja vesoljske aktivnosti, zakon pa predvideva še možnosti ukinitve oziroma spremembe dovoljenja. Stroške, nastale ob izdaji dovoljenja, krije stranka.

Zakonodaja uvaja register, ki je v pristojnosti ministrstva.

Ko bi morala država Nizozemska plačati za škodo, ki bi jo povzročila vesoljska dejavnost, bi ta uveljavljala regresni zahtevek od upravljavca dejavnosti do višine zavarovalne vsote, ki je bila določena na podlagi zakona.

Zakon daje pristojnemu ministru tudi pristojnost za nadzor nad izvajanjem dejavnosti. Prav tako uveljavlja sankcije za kršitve.

Danska

Danska je ratificirala 4 konvencije in pogodbe Združenih narodov (OST, ARRA, LIAB in REG).

Danski zakon ureja vesoljske dejavnosti na področju ozemlja Danske, iz danske ladje ali zrakoplova ali če je dejavnost izvajana s strani danske pravne ali fizične osebe.

Izstrelitev je dovoljena samo na podlagi predhodnega dovoljenja. Za pridobitev dovoljenja je potrebno izkazati kvalificiranost, dokazati, da se aktivnosti izvajajo na varen način in v skladu s standardi, dati posebno pozornost na vesoljske odpadke, skrbeti za vzdrževanje javnega reda in varnost države v skladu z mednarodnim pravom... Za odobritev vesoljske dejavnosti lahko ministrstvo zahteva zavarovanje, katerega višina ni vnaprej določena.

Pristojno ministrstvo je ministrstvo za visoko šolstvo in znanost. Zakonodaja uvaja register, ki je v pristojnosti ministrstva. Zakonodaja ureja tudi postopke v primeru sprememb dejavnosti, operaterja itd. Ministrstvo izvaja nadzor nad dejavnostjo.

Za kršitve zakonodaje je predpisana denarna kazen, katere višina v zakonu ni določena ali zaporna kazen do 4 mesecev (v izjemnih okoliščinah lahko tudi daljša).

Podrobnosti glede postopkov in obrazcev ureja z izvršnim aktom, obrazec za vlogo pa je objavljen na spletni strani.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

S predlaganim zakonom bodo nastale dodatne naloge za državno upravo z vidika dodeljevanja dovoljenj, nadziranja izvajanja vesoljskih dejavnosti, vodenja registra ter vpisovanja podatkov v register vesoljskih objektov pri Združenih narodih.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona prinaša obveznost pridobitve dovoljenja za izvajanje vesoljske dejavnosti, obveznost vpisa izstreljenega vesoljskega objekta v register in obveznost poročanja o poteku vesoljske dejavnosti.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona predvideva pripravo ocene vplivov predvidenih vesoljskih dejavnosti na okolje, s čimer zagotavlja, da ne bo prihajalo do negativnih posledic na področju ohranjanja okolja.

Tehnologija, ki bo lahko razvita in uporabljena na podlagi predloga zakona, bo omogočila nadzorovanje in spremljanje stanja na Zemlji, kar bo zagotovilo podatke o dejanskem stanju in bo v pomoč politikam za uvajanje ukrepov za boj proti podnebnim spremembam, organizacijo dejavnosti v prostoru in rabo prostora. Prav tako so ti podatki pomembni pri zagotavljanju pomoči v primeru naravnih nesreč.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona ima zgolj manjše posledice za gospodarstvo, saj gre za zelo majhen segment podjetij, ki se z vesoljsko dejavnostjo ukvarja. Predlog zakona predvideva dodaten nadzor nad področjem, hkrati pa omogoča izvajanje vesoljskih dejavnosti v skladu z mednarodnimi akti na tem področju.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona z uskladitvijo z mednarodno pravno zakonodajo omogoča izvajanje vesoljskih dejavnosti gospodarskim subjektom in s tem omogoča uvedbo dodatnih delovnih mest na tem novem gospodarskem segmentu.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, za razvojne politike ali za razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

Zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Predvidena je tudi priprava uredbe in pravilnika, ki bosta podrobneje določala ureditev na tem področju.

Po sprejetju zakona bo le-ta preko medijev predstavljen širši javnosti, na sestanku s podjetji in institucijami, ki so aktivni na področju vesoljskih tehnologij, pa bo predstavljen ciljni skupini uporabnikov.

Zakon ne predvideva priprave poročil, iz vpisov v register vesoljskih objektov pa bo razvidno število izvedenih dejavnosti.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Poleg navedb v obrazložitvah ni drugih pomembnih okoliščin.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Osnutek zakona je bil že v zgodnji pripravljalni fazi posredovan po elektronski pošti vsem, ki so aktivni na področju vesoljskih tehnologij in so vključeni v poštni seznam oseb za pošiljanje informacij s področja vesolja.

9. maja 2019 je v prostorih Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo potekal sestanek s predstavniki podjetij in institucij, zainteresiranimi za področje vesolja, na katerem je potekala tudi razprava o osnutku Zakona o nadzoru vesoljskih dejavnosti.

Predlog zakona je bil 28. maja 2019 objavljen na portalu e-Demokracija (<https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=10376>) in na spletni strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo (http://www.mgrt.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/tehnoloski_razvoj/predlogi_predpisov/).

Javna predstavitev, v času katere je bilo mogoče sporočiti mnenja, predloge in pripombe, je trajala 30 dni.

Bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti:

Največ vprašanj je bilo glede višine zavarovalne vsote iz 6. člena predloga zakona. Višina je določena na nivoju, kot se uporablja tudi v drugih evropskih državah za to področje. Zaradi zavedanja, da je tako zavarovanje lahko velik dodaten strošek, ki ni vedno nujen glede na relativno varnost aktivnosti,

je bilo to vprašanje urejeno z vključitvijo oprostitev zahteve po zavarovanju v primerih, ko gre za dejavnost z majhnim tveganjem.

Postavljeno je bilo vprašanje, ali določilo, da se zakon nanaša na vse vesoljske dejavnosti, ki se izvajajo s strani državljana Republike Slovenije ali pravne osebe s sedežem v Republiki Sloveniji pomeni, da bo morala npr. NASA zaprositi za dovoljenje Republiko Slovenijo, če bo prebivalec Republike Slovenije sodeloval na projektu. Vesoljske dejavnosti se zaradi svoje narave pogosto ne izvajajo v isti državi, iz katere prihajajo izvajalci le-te. Omenjena določba pa ne pomeni, da bi NASA morala pridobiti dovoljenja s strani Republike Slovenije, če bi na njenem projektu sodeloval slovenski državljan. V tem primeru je upravljavec vesoljske dejavnosti še vedno NASA. Določba zgolj pokriva tudi možnost samostojnega upravljanja vesoljske dejavnosti s strani državljana Republike Slovenije.

Največ pomislekov s strani javnosti je bilo glede možnosti oprostitev zahteve po zavarovanju, in sicer ker je bila ta možnost predvidena za vesoljske dejavnosti, ki so bile že razvite z javnimi sredstvi ali pa če bi prispevale k novim znanstvenim odkritjem ali tehnološkemu preboju. Izražena so bila mnenja, da bi ta točka člena morala enako obravnavati tudi neznanstvene in netehnološke oblike vesoljskih dejavnosti. Osnovni namen zakona je izvajati nadzor nad vesoljsko dejavnostjo, ki jo izvajajo slovenski državljanji ali slovenske pravne osebe, v skladu z načeli mednarodnih pogodb. Kot vesoljska dejavnost se za namene zakona šteje zgolj izstrelitev vesoljskega objekta v vesolje, upravljanje in operativni nadzor nad vesoljskim objektom vesolju in morebitna nadzorovana vrnitev vesoljskega objekta na Zemljo. Kulturne dejavnosti, ki jih je izvajal bivši Ksevt, ki se ga pri tem najpogosteje navaja, torej niso predmet zakona. Predlagatelji so se sklicevali med drugim na 14. člen Ustave Republike Slovenije, ki zagotavlja enake človekove pravice in temeljne svoboščine za vse. Prav tako so se sklicevali na standarde in smernice UNOOSA (Urad Združenih narodov za vesoljske zadeve), konkretnije na iniciativo Dostop do vesolja za vse, ki prepoznava, da veliko ljudi še vedno nima dostopa do osnovnih koristi vesoljskih tehnologij. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo zelo podpira prizadevanja UNOOSA, da približa uporabo vesoljske tehnologije vsem ter Esino agendo Vesolje 4.0, s katero se med vesoljske dejavnosti vključuje tudi dejavnosti zasebnih podjetij, institucij, industrije, državljanov, digitalizacije ter globalnih povezav. Predlog zakona v nobenem primeru ne omejuje dostopa niti do koriščenja vesoljske tehnologije na zemlji niti do izvajanja vesoljske dejavnosti v vesolju, če so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 5. člena. Pogoji za opustitev zavarovanja pa so bili spremenjeni na način, da opredeljujejo zgolj varnost vesoljske dejavnosti in ne področja delovanja. S tem so tudi vesoljski objekti s področja kulture v celoti izenačeni z ostalimi.

Bistvena mnenja, predloge in pripombe javnosti, ki niso bili upoštevani, in razlogi za neupoštevanje:

Prejeta je bila pobuda, da bi morala vesoljska dejavnost vključevati tudi fazo izgradnje/izdelave vesoljskega objekta. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo se je odločilo, da te pobude ne bo upoštevalo iz razloga narave tega dela aktivnosti. Izdelava satelitskega objekta je pogosto povsem inovativno delo, ki ne pripelje vedno do delujočega satelita. Glede na članstvo Slovenije v ESA lahko naša podjetja in institucije sodelujejo tudi pri izgradnji in izdelavi Esinih vesoljskih objektov, v primeru velikih objektov kot podizvajalec, v primeru manjših satelitov pa lahko tudi kot vodilni izvajalec. V tem primeru se šele v zadnji fazi sprejme odločitev, ali bo satelit v register vpisala Slovenija ali ESA. Včasih gre tudi za vzporeden razvoj več inovativnih rešitev, ki pa na koncu niso vse izbrane za izstrelitev v vesolje. Ker je osnovni namen predloga zakona nadzor nad samimi izstrelitvami ter operativno fazo objekta v vesolju, ni smiselno, da se vse začetne faze izdelave vesoljskega objekta obremeni z izpolnjevanjem vseh zahtev za izdajo dovoljenja, ki vključuje med drugim tudi finančno obveznost zavarovanja dejavnosti.

Prejeli smo mnenje, da je določba o prenosu lastništva vesoljske dejavnosti le z dovoljenjem ministrstva neustrezna. Odziv ministrstva je bil, da dovoljenje ministrstva k prenosu lastninske pravice na vesoljskih objektih ne pomeni dodatnega pogoja za prenos lastninske pravice, ampak služi

predvsem preverjanju pogojev za izvajanje vesoljske dejavnosti. Da ne gre za pogoj prenosa lastninske pravice, je razvidno iz kazenskih določb osnutka zakona, ki določajo prekršek za prenos lastninske pravice brez pridobitve dovoljenja ministrstva, kar pomeni, da se lastninska pravica na vesoljskem objektu prenese tudi brez dovoljenja ministrstva. Sankcija za prenos lastninske pravice brez dovoljenja bi bila globa, ne pa neučinkovanje samega prenosa. V nadaljnji obravnavi predloga zakona pa se je ta določba brisala.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona so brezplačno sodelovali zunanji strokovnjaki s področja vesoljskega prava, in sicer: Ana Blaj, Gaja Čeferin, Katja Grünfeld, Rok Kljajič, Aleksander Košenina, Matija Renčelj, Martina Zorc.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri delu Državnega zbora in delovnih teles bodo sodelovali naslednji predstavniki predlagatelja:

- Zdravko Počivalšek, minister,
- Simon Zajc, državni sekretar,
- Martina Gašperlin, v.d. generalnega direktorja Direktorata za internacionalizacijo, podjetništvo in tehnologijo.

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O NADZORU VESOLJSKIH DEJAVNOSTI

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

Ta zakon določa pogoje za izdajo dovoljenja za izvajanje vesoljske dejavnosti ter ureja registracijo izstreljenih vesoljskih objektov in nadzor nad registriranimi vesoljskimi objekti.

2. člen (področje uporabe)

- (1) Ta zakon se uporablja za vesoljske dejavnosti, ki se, razen izstrelitev vesoljskega objekta, izvajajo na območju Republike Slovenije, in vesoljske objekte, vpisane v register izstreljenih vesoljskih objektov Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: register).
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek se zakon uporablja tudi za vesoljske dejavnosti, ki se izvajajo zunaj območja Republike Slovenije, in sicer:
 - na plovilu ali zrakoplovu, registriranem v Republiki Sloveniji, ali
 - s strani državljana Republike Slovenije ali pravne osebe s sedežem v Republiki Sloveniji.

3. člen (pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. »vesoljski objekt« je objekt, izstreljen v vesolje, ali objekt, namenjen izstrelitvi v vesolje, vključno s posameznimi deli tega objekta, ki so združeni ali ločeni od ostalih sestavnih delov, ali plovilo izstrelitve in njegovi deli;
2. »vesoljska dejavnost« je izstrelitev vesoljskega objekta v vesolje, upravljanje in operativni nadzor nad vesoljskim objektom v vesolju in nadzorovan zaključek upravljanja vesoljskega objekta v vesolju oziroma njegova vrnitev na Zemljo, vključno s postopki za omejevanje nastanka vesoljskih odpadkov;
3. »vesoljski odpadki« so vesoljski objekti, ki ostanejo v vesolju po prenehanju vesoljske dejavnosti ali kot posledica vesoljske dejavnosti, ali vesoljski objekti, ki se nenadzorovano vrnejo na Zemljo;
4. »plovilo izstrelitve« je nosilna raketa ali drugo namensko plovilo, ki je namenjeno izstrelitvi vesoljskega objekta v vesolje;
5. »upravljavca« je fizična ali pravna oseba, ki izvaja ali ima namen izvajati vesoljsko dejavnost;
6. »nizkozemeljska orbita« je orbita z višino med 160 in 2 000 km;
7. »geostacionarna orbita« je orbita med 35 586 in 35 986 km nad zemeljskim ekvatorjem;
8. »ITU« je Mednarodna telekomunikacijska zveza;
9. »mednarodni sporazum« je mednarodni sporazum glede ureditve odškodninske odgovornosti, kot jo opredeljuje Konvencija o mednarodni odškodninski obveznosti za škodo, ki jo povzročijo vesoljska letala (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 9/77).

II. DOVOLJENJE ZA IZVAJANJE VESOLJSKE DEJAVNOSTI

4. člen (dovoljenje)

- (1) Vesoljska dejavnost se izvaja na podlagi dovoljenja, ki ga izda ministrstvo, pristojno za tehnologijo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), na predlog upravljavca.
- (2) Vlada Republike Slovenije z uredbo podrobnejše določi vsebino predloga za izdajo dovoljenja za izvajanje vesoljske dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: predlog). Ministrstvo izda dovoljenje v roku štirih mesecev od prejete popolne vloge.

5. člen (pogoji za izdajo dovoljenja)

- (1) Dovoljenje se izda, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
 - a) upravljavec ima kvalifikacije, tehnično znanje in zadostna finančna sredstva za opravljanje vesoljske dejavnosti;
 - b) vesoljska dejavnost dosega standarde in smernice, določene s sprejetimi mednarodnimi standardi in smernicami o varnosti in tehnologiji na področju vesoljskih dejavnosti, razvitimi v okviru mednarodno priznanih standardizacijskih organizacij;
 - c) vesoljska dejavnost ne predstavlja nevarnosti za obrambo države, javni red, varnost ljudi in njihovega premoženja, obveščevalno varnostno dejavnost ali varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in ne bo negativno vplivala na javno zdravje, okolje in civilno letalstvo;
 - č) vesoljska dejavnost ni v nasprotju z obveznostmi Republike Slovenije po mednarodnim pravom na tem področju;
 - d) vesoljska dejavnost predvideva vse ukrepe za omejevanje nastanka vesoljskih odpadkov v skladu z veljavnimi smernicami Združenih narodov za zmanjševanje vesoljskih odpadkov ter za omejevanje škodljivih okoljskih učinkov na Zemlji, v vesolju in škodljivih sprememb v atmosferi.
- (2) Upravljavec v predlogu izkaže izpolnjevanje pogojev iz točk a), b) in d) prejšnjega odstavka in predloži oceno tveganja glede nevarnosti iz točke c) prejšnjega odstavka, ki jo predstavlja izvajanje vesoljske dejavnosti, izdelano na osnovi najsodobnejših splošno priznanih strokovnih ugotovitev.
- (3) Na podlagi ocene tveganja iz prejšnjega odstavka ministrstvo od pristojnih organov zahteva, da glede izpolnjevanja pogojev iz točke c) prvega odstavka tega člena, razen v primerih iz tretjega in četrtega odstavka 6. člena tega zakona, podajo mnenje:
 - a) glede pogoja, da vesoljska dejavnost ne predstavlja nevarnosti za obrambo države ali varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami poda mnenje ministrstvo, pristojno za obrambo;
 - b) glede pogoja, da vesoljska dejavnost ne predstavlja nevarnosti za javni red, varnost ljudi in njihovega premoženja, poda mnenje ministrstvo, pristojno za notranje zadeve;
 - c) glede pogoja, da vesoljska dejavnost ne predstavlja nevarnosti za obveščevalno varnostno dejavnost izven obrambnega področja poda mnenje Slovenska obveščevalno varnostna agencija;
 - č) glede pogoja, da vesoljska dejavnost ne bo negativno vplivala na javno zdravje, poda mnenje ministrstvo, pristojno za zdravje;

- d) glede pogoja, da vesoljska dejavnost ne bo negativno vplivala na okolje, poda mnenje ministrstvo, pristojno za okolje;
 - e) glede pogoja, da vesoljska dejavnost ni v nasprotju z obveznostmi, ki jih ima Republika Slovenija po mednarodnem pravu, poda mnenje ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.
- (4) Glede izpolnjevanja pogoja iz točke č) prvega odstavka tega člena ministrstvo zahteva, da poda mnenje ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.
 - (5) Če ima vesoljska dejavnost vpliv na civilno letalstvo v zračnem prostoru Republike Slovenije, poda mnenje ministrstvo, pristojno za promet.
 - (6) Ministrstvo lahko zaprosi v postopku presoje izpolnjevanja pogojev iz prvega odstavka tega člena za mnenje Evropsko vesoljsko agencijo.
 - (7) Vlada Republike Slovenije z uredbo podrobnejše določi pogoje iz prvega odstavka tega člena.

6. člen **(zavarovanje)**

- (1) Upravljavec pred izstrelitvijo vesoljskega objekta v vesolje sklene zavarovanje za škodo, povzročeno z vesoljsko dejavnostjo, ki ga ni mogoče izključevati ali omejevati, in krije škodo najmanj v višini 60.000.000 eurov za posamezni zavarovalni primer, in o tem obvestiti ministrstvo.
- (2) Ministrstvo v dovoljenju iz 4. člena tega zakona določi rok za sklenitev zavarovanja iz prejšnjega odstavka. Če zavarovanje v tem roku ni sklenjeno, dovoljenje preneha veljati.
- (3) Upravljavec ne sklene zavarovanja, če iz predloga izhaja, da:
 - a) je vesoljski objekt brez lastnega pogona, z maso, manjšo od 150 kg, ni del konstelacije, je predviden za izstrelitev v nizkozemeljsko orbito, ki še ni zasedena in je izdelan iz takih materialov, ki zagotavljajo, da bo ob vstopu v atmosfero v celoti izgorel,
 - b) je vesoljski objekt brez lastnega pogona, z maso, manjšo od 150 kg, predviden za izstrelitev v orbite, ki se nahajajo nad nizkozemeljsko orbito in ostaja v orbitah, ki ne posegajo v geostacionarno orbito ali v orbite med 19 882 in 20 482 km.
- (4) Če iz predloga izhaja, da:
 - a) je vesoljski objekt brez lastnega pogona, z maso, manjšo od 150 kg, je del konstelacije največ 5 satelitov, je predviden za izstrelitev v nizkozemeljsko orbito, ki še ni zasedena in je izdelan iz takih materialov, ki zagotavljajo, da bo ob vstopu v atmosfero v celoti izgorel,
 - b) je vesoljski objekt z lastnim pogonom, z maso, manjšo od 150 kg, ni del konstelacije, je predviden za izstrelitev v nizkozemeljsko orbito, ki še ni zasedena in je izdelan iz takih materialov, ki zagotavljajo, da bo ob vstopu v atmosfero v celoti izgorel,
 - c) je vesoljski objekt z lastnim pogonom, z maso, manjšo od 150 kg, predviden za izstrelitev v orbite, ki se nahajajo nad nizkozemeljsko orbito in ostaja v orbitah, ki ne posegajo v geostacionarno orbito ali v orbite med 19 882 in 20 482 km,upravljavec sklene zavarovanje za škodo, povzročeno z vesoljsko dejavnostjo za čas izstrelitve vesoljskega objekta in čas enega leta po izstrelitvi vesoljskega objekta.
- (5) Upravljavec ne sklene zavarovanja iz prvega odstavka tega člena, če vesoljski objekt v vesolje izstrelji pravna oseba, katere obstoječe zavarovanje krije odškodninsko odgovornost pravne osebe in odškodninsko odgovornost države za škodo, povzročeno za celotno vesoljsko dejavnost, najmanj v višini, določeni v prvem odstavku tega člena.

7. člen (komisija)

- (1) Predlog obravnava komisija, ki jo imenuje minister, pristojen za tehnologijo (v nadaljnjem besedilu: minister).
- (2) Komisija ima predsednika in štiri člane. Predsednik komisije in dva člana so predstavniki ministrstva, en član je predstavnik ministrstva, pristojnega za znanost, en član pa je predstavnik ministrstva, povezanega z dejavnostjo vesoljskega objekta.
- (3) Predsednik in člani komisije pred ocenjevanjem predloga podajo pisno izjavo o interesni nepovezanosti z upravljavcem ter izjavo, da bodo kot zaupne varovali vse podatke, dejstva in okoliščine, s katerimi se bodo seznanili pri opravljanju nalog člana komisije.
- (4) Komisija na podlagi vloženega predloga oceni:
 - a. ali je iz priloženih dokazil in ocene tveganja iz drugega odstavka 5. člena tega zakona izkazano izpolnjevanje pogojev iz prvega odstavka 5. člena tega zakona;
 - b. ali ima vesoljska dejavnost vpliv na civilno letalstvo v zračnem prostoru Republike Slovenije;
 - c. ali gre za vesoljsko dejavnost iz tretjega ali četrtega odstavka prejšnjega člena.
- (5) Komisija po prejemu mnenj iz tretjega, četrtega, petega in šestega odstavka 5. člena tega zakona zaključi delo s pripravo mnenja o izpolnjevanju pogojev za pridobitev dovoljenja in ga pošlje ministru.
- (6) Minister na podlagi mnenja iz prejšnjega odstavka izda dovoljenje ali zavrne predlog upravljavca.
- (7) Minister izda pravilnik, s katerim podrobneje uredi imenovanje in delovanje komisije.

8. člen (preklic dovoljenja)

- (1) Ministrstvo prekliče izdano dovoljenje iz 4. člena tega zakona v naslednjih primerih:
 - a) če do izstrelitve ni prišlo v petih letih po izdaji dovoljenja zaradi okoliščin za katere odgovarja upravljavec;
 - b) če predlog za izdajo dovoljenja vsebujejo zmotne ali nepopolne informacije, ki so bistveno vplivale na odločitev o izdaji dovoljenja;
 - c) če upravljavec ne izpolnjuje več pogojev za pridobitev dovoljenja, navedenih v 5. in 6. členu tega zakona;
 - č) če upravljavec namenoma ali iz hude malomarnosti krši obveznosti, določene v tem zakonu;
 - d) če je preklic dovoljenja nujen zaradi uresničevanja mednarodnih obveznosti Republike Slovenije.

- (2) Če ne gre za nujne ukrepe v javnem interesu, ki jih ni mogoče odlašati, ministrstvo določi rok za odpravo nepravilnosti s sklepom. Upravljavca lahko pred iztekom roka z utemeljenimi razlogi zaprosi za podaljšanje roka, pri čemer roka za odpravo nepravilnosti skupaj ne smeta biti daljša od enega leta.
- (3) Če gre za nujne ukrepe v javnem interesu, ki jih ni mogoče odlašati, ali če upravljavec v roku ne odpravi nepravilnosti, kršitev ali malomarnega ravnanja, ministrstvo prekliče dovoljenje z odločbo. Šteje se, da so nujni ukrepi potrebni, če obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, za javni red in mir, za javno varnost ali za premoženje večje vrednosti.
- (4) Če je bil vesoljski objekt že izstreljen, lahko ministrstvo v odločbi o preklicu dovoljenja od upravljavca zahteva, da:
 - a) v celoti prenese vesoljsko dejavnost na drugega upravljavca z namenom nadaljevanja aktivnosti, v skladu z 9. členom tega zakona ali
 - b) izvede ukrepe za prenehanje vesoljske dejavnosti, vključno s postopki za omejevanje nastanka vesoljskih odpadkov, če je to tehnično izvedljivo.

9. člen **(prenos vesoljskega objekta in vesoljske dejavnosti)**

- (1) Upravljavca lahko upravljanje vesoljskega objekta prenese na drugega upravljavca le s predhodnim pisnim dovoljenjem ministrstva.
- (2) Ministrstvo dovoli prenos upravljanja vesoljskega objekta, če so izpolnjeni pogoji iz točke a), c) in č) iz prvega odstavka 5. člena tega zakona ter iz prvega odstavka 6. člena tega zakona ter če gre za prenos upravljanja na upravljavca, ki je državljan tuje države ali pravna oseba s sedežem v tuji državi, če ima Republika Slovenija s to državo sklenjen mednarodni sporazum glede ureditve odškodninske odgovornosti.

III. REGISTER

10. člen **(register)**

- (1) Register vzpostavi in vodi ministrstvo z namenom vodenja podatkov o izstreljenih vesoljskih objektih in posredovanja podatkov Registru Združenih narodov v vesolje izstreljenih objektov.
- (2) Register je javen in se vodi kot elektronska zbirka podatkov o izstreljenih vesoljskih objektih.
- (3) Republika Slovenija šteje za državo registracije, če je vesoljski objekt vpisan v register.
- (4) V register se vpišejo izstreljeni vesoljski objekti, za katere je ministrstvo izdalo dovoljenje, ali če je tako določeno z mednarodnim sporazumom.
- (5) Upravljavca ministrstvu predloži podatke, potrebne za vpis v register, v roku 30 dni po dnevu izstrelitve.
- (6) V register se vpisujejo naslednji podatki:

- a) številka dovoljenja za izvajanje vesoljske dejavnosti;
 - b) registracijska številka vesoljskega objekta in ITU frekvenčna alokacija;
 - c) datum in ozemlje ali kraj izstrelitve ter plovilo izstrelitve;
 - č) glavni orbitalni podatki:
 - obhodni čas,
 - inklinacija,
 - apogej in
 - perigej;
 - d) namen vesoljskega objekta;
 - e) podatki o izdani odločbi o dodelitvi radijskih frekvenc (številka, datum in dodeljene frekvence), izdani v skladu z zakonom, ki ureja elektronske komunikacije;
 - f) ime in priimek ter naslov stalnega ali začasnega bivališča oziroma firma in sedež lastnika vesoljskega objekta;
 - g) ime in priimek ter naslov stalnega ali začasnega bivališča oziroma firma in sedež upravljavca;
 - h) status vesoljskega objekta.
- (7) Upravljavec je dolžan ministrstvu nemudoma pisno sporočiti vsako spremembo ali dopolnitev podatkov iz prejšnjega odstavka.
- (8) Osebni podatki v registru se zbirajo z namenom preverjanja upravljavca vesoljskega objekta ter njegovih pravic in obveznosti ter lastnika vesoljskega objekta. Osebni podatki se hranijo trajno.
- (9) Ministrstvo o vpisu v register in o spremembi ali dopolnitvi vpisanih registrskih podatkov nemudoma obvesti Generalni sekretariat Združenih narodov, skladno s Konvencijo o registriranju v vesolje lansiranih objektov (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 1-4/79).
- (10) Vlada Republike Slovenije izda uredbo, s katero podrobneje uredi način vodenja registra in postopek registracije.

IV. NADZOR

11. člen **(poročanje in obveščanje upravljavca)**

- (1) Upravljavec je dolžan ministrstvu letno poročati o poteku vesoljske dejavnosti, za katero mu je bilo izdano dovoljenje. Vsebino letnega poročila podrobneje določi Vlada Republike Slovenije z uredbo.
- (2) Upravljavec je dolžan ministrstvo nemudoma pisno opozoriti na vsak dogodek ali dejstvo, ki lahko vpliva na veljavnost izdanega dovoljenja, ali mu pisno sporočiti vsako spremembo v zvezi z izpolnjevanjem pogojev, pod katerimi je bilo dovoljenje izdano.
- (3) Upravljavec je dolžan ministrstvo nemudoma sporočiti obstoju nesreče ali nevarnosti, ki ogroža varnost ljudi, okolja, vzdrževanje javnega reda in nacionalne varnosti, in zagotoviti primerne ukrepe, da se preprečijo ali v čim večji meri omejijo posledice nesreče ali nevarnosti.
- (4) Upravljavec je dolžan ministrstvo nemudoma pisno obvestiti o okoliščinah, ki onemogočajo upravljanje ali operativni nadzor nad vesoljskim objektom, oziroma o vsaki spremembi ali prenehanju vesoljske dejavnosti.

12. člen
(pristojni organi za nadzor)

- (1) Nadzor nad izvajanjem tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, izvaja ministrstvo.
- (2) Ministrstvo lahko samostojno ali s pomočjo neodvisnega strokovnjaka, če presodi, da je to potrebno, opravi pregled vesoljskega objekta in izvajanja vesoljske dejavnosti.
- (3) Upravljavec je dolžan za namene nadzora nadzornim organom omogočiti dostop do poslovnih prostorov in naprav, jim dovoliti vpogled v poslovno dokumentacijo in jim sporočiti zahtevane informacije.

IV. ODGOVORNOST ZA ŠKODO

13. člen
(odgovornost za škodo in pravica države do povrnitve škode)

- (1) Upravljavec je objektivno odgovoren za škodo, ki jo povzroči vesoljski objekt na Zemlji ali zrakoplovu v letu.
- (2) Upravljavec je krivdno odgovoren za škodo, ki jo vesoljski objekt povzroči v vesolju.
- (3) Če Republika Slovenija izplača odškodnino za škodo, ki jo je povzročil vesoljski objekt, od upravljavca uveljavlja regresni zahtevek.
- (4) Pravica Republike Slovenije do regresnega zahtevka za škodo iz prejšnjega odstavka je omejena s skupno zavarovalno vsoto, opredeljeno v prvem odstavku 6. člena tega zakona. Ta omejitev ne velja, če upravljavec škodo povzroči namenoma ali iz hude malomarnosti, ali če je škoda posledica neizpolnjevanja pogojev za izdajo dovoljenja iz 5. člena tega zakona ali ravnanja upravljavca v nasprotju s tem zakonom.

V. KAZENSKÉ DOLOČBE

14. člen
(prekrški)

- (1) Z globo od 2.500 do 250.000 eurov se kaznuje pravna oseba, če pa se pravna oseba po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo, pa z globo od 5.000 do 500.000 eurov, če:
 - a) izvaja vesoljsko dejavnost brez dovoljenja (prvi odstavek 4. člena);
 - b) se izkaže, da je v predlogu namerno navajal napačne podatke, ki so bili podlaga za izdajo dovoljenja iz 5. člena;
 - c) ne izvrši pogojev ali ukrepov določenih v odločbi za preklic dovoljenja (četrti odstavek 8. člena);
 - č) prenese upravljanje vesoljskega objekta na drugega upravljavca brez predhodnega pisnega dovoljenja ministrstva (prvi odstavek 9. člena);
 - d) ne predloži podatkov, potrebnih za vpis v register, v roku iz petega odstavka 10. člena;

- e) ne sporoči pisno ministrstvu vsake spremembe ali dopolnitve podatkov iz šestega odstavka 10. člena (sedmi odstavek 10. člena);
 - f) ne poroča letno o poteku vesoljske dejavnosti (prvi odstavek 11. člena);
 - g) ne opozori pisno ministrstva na vsak dogodek ali dejstvo, ki lahko vpliva na veljavnost izdanega dovoljenja in če ne sporoči pisno vsake spremembe v zvezi z izpolnjevanjem pogojev, pod katerimi je bilo dovoljenje izdano (drugi odstavek 11. člena);
 - h) ministrstva ne obvesti nemudoma o obstoju nesreče ali nevarnosti, ki ogroža varnost ljudi, okolja, vzdrževanje javnega reda in nacionalne varnosti in ne zagotovi primernih ukrepov, da se preprečijo ali v čim večji meri omejijo posledice nesreče ali nevarnosti (tretji odstavek 11. člena);
 - i) ne obvesti pisno ministrstva o okoliščinah, ki onemogočajo upravljanje ali operativni nadzor nad vesoljskim objektom, oziroma o vsaki spremembi ali prenehanju vesoljske dejavnosti (četrti odstavek 11. člena);
 - j) nadzornim organom ne omogoča dostopa ali vpogleda oziroma jim ne sporoči zahtevanih informacij (tretji odstavek 12. člena).
- (2) Z globo od 1.500 do 150.000 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.
- (3) Z globo od 200 do 10.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.
- (4) Z globo od 100 do 5.000 eurov se kaznuje posameznik, če stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

15. člen
(višina globe v hitrem prekrškovnem postopku)

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

VI. PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

16. člen
(izdaja podzakonskih predpisov)

- (1) Vlada Republike Slovenije v štirih mesecih po uveljavitvi tega zakona izda uredbo na podlagi drugega odstavka 4. člena, sedmega odstavka 5. člena, desetega odstavka 10. člena in prvega odstavka 11. člena tega zakona.
- (2) Ministrstvo v štirih mesecih po uveljavitvi tega zakona izda pravilnik iz sedmega odstavka 7. člena tega zakona.

17. člen
(uporaba določb za vesoljske dejavnosti, ki se že izvajajo oziroma se bodo začele izvajati v roku štirih mesecev po uveljavitvi tega zakona)

Za vesoljske dejavnosti, ki so se začele izvajati pred uveljavitvijo tega zakona, in za vesoljske dejavnosti, ki se bodo začele izvajati v roku štirih mesecev po uveljavitvi tega zakona in za katere ima upravljavec že sklenjeno pogodbo s predvidenim dnevom izstrelitve vesoljskega objekta pred uveljavitvijo tega zakona, se uporabljajo določbe 9., 10., 11., 12. in 13. člena, točk č), d), e), in f) prvega odstavka ter drugega, tretjega in četrtega odstavka 14. člena in 15. člena tega zakona.

18. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

ZAKON O NADZORU VESOLJSKIH DEJAVNOSTIH

I. SPLOŠNE DOLOČBE

K 1. členu (vsebina zakona)

Slovenija je podpisnica štirih mednarodnih konvencij na področju vesoljskih dejavnosti, in sicer:

- Pogodba o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in uporabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/19),
- Sporazum o reševanju astronautov, povratku teh in o vračanju predmetov, izstreljenih v vesolje (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 21/71),
- Konvencija o mednarodni odškodninski obveznosti za škodo, ki jo povzročijo vesoljska letala, (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 9/77) in
- Konvencija o registriranju v vesolje lansiranih objektov (Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 1-4/79).

6. člen Pogodbe o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in uporabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi, določa odgovornost države za vesoljske dejavnosti ne glede na to ali gre za državno ali privatno aktivnost. Glede na to konvencija tudi nalaga državam obveznost izvajanja nadzora nad vsako vesoljsko dejavnostjo, ki se izvaja na njenem teritoriju ali s strani njenih državljanov.

Na osnovi teh konvencij ta zakon ureja nadzor države nad izvajanjem vesoljskih dejavnosti, in sicer določa pogoje za izdajo dovoljenja za izvajanje vesoljske dejavnosti in registracijo vesoljskih objektov, organe za izdajo dovoljenj, registracijo in nadzor nad registriranimi vesoljskimi objekti ter pristojnosti teh organov, vzpostavlja nacionalni register izstreljenih vesoljskih objektov in določa sankcije za prekrške, storjene pri izvajanju tega zakona.

K 2. členu (področje uporabe)

V tem členu je pojasnjeno, kdaj se ta zakon uporablja. Uporablja se za vesoljske dejavnosti, ki se izvajajo na območju Republike Slovenije, in za vesoljske objekte, ki so vpisani v register izstreljenih vesoljskih objektov Republike Slovenije.

Ne glede na določbe prvega odstavka drugega člena tega zakona, zakon ne predvideva izstrelitve vesoljskih objektov iz območja Republike Slovenije, saj v Republiki Sloveniji ni objektov, ki bi bili ustrezni za ta namen. Zakon zato ne vsebuje določb, ki bi urejale pogoje za izvajanje storitve izstrelitve vesoljskih objektov. Zakon pa se bo uporabljal v primerih, ko bo vesoljsko dejavnost izvajal državljan ali pravna oseba Republike Slovenije in bo izstrelitev vesoljskega objekta v zemljine orbite izvedena iz izstrelišč vesoljskih objektov v tujini.

V skladu z načeli mednarodnega vesoljskega prava se zato zakon uporablja tudi za vesoljsko dejavnost, ki je izvedena zunaj območja Republike Slovenije, če je izvedena na plovilu na vodi ali zrakoplovu, ki je registrirano v Republiki Sloveniji, ali če se izvajajo s strani državljana Republike Slovenije ali pravne osebe s sedežem v Republiki Sloveniji.

K 3. členu (pomen izrazov)

V tem členu so podrobneje definirani izrazi, ki jih uporabljamo na področju vesoljskega prava, njihova obrazložitev pa prispeva k večji preglednosti in enotnemu razumevanju vsebine zakona, v izogib morebitnim napačnim tolmačenjem določenih izrazov.

1. »vesoljski objekt« je objekt, izstreljen v vesolje, ali objekt, namenjen izstrelitvi v vesolje, vključno s posameznimi deli tega objekta, ki so združeni ali ločeni od ostalih sestavnih delov, ali plovilo izstrelitve in njegovi deli; vesoljski objekt po tej definiciji je lahko tako ali raketa ali samo tovor rakete (običajno gre za satelite). Rakete pri izstrelitvi običajno razpadejo na več delov in za vse dele je potrebno upoštevati določbe zakona.
2. »vesoljska dejavnost« je izstrelitev vesoljskega objekta v vesolje, upravljanje in operativni nadzor nad vesoljskim objektom v vesolju in nadzorovan zaključek upravljanja vesoljskega objekta v vesolju oziroma njegova vrnitev na Zemljo, vključno s postopki za omejevanje nastanka vesoljskih odpadkov. Za vesoljsko dejavnost se ne šteje sama izdelava vesoljskih objektov, pač pa zgolj izvajanje dejavnosti od izstrelitve do nadzorovanega zaključka.

Namen zakona je, skladno z mednarodnim pravom, nadzor nad dejavnostjo države ali njenih pravnih oseb ali državljanov v vesolju. Vesoljsko dejavnost lahko razdelimo na tri faze: izstrelitev vesoljskega objekta, fazo delovanja vesoljskega objekta, ko se vrši upravljanje in operativni nadzor nad vesoljskim objektom, ter faza zaključka dejavnosti, ki mora biti nadzorovan in v skladu z mednarodnimi smernicami. Izstrelitev vesoljskega objekta se začne na zemlji. Po izstrelitvi vesoljskega objekta se v primeru, ko gre za satelit, le-ta utiri v svojo orbito, upravljavec pa se iz zemlje preko zemeljskih objektov z njim poveže. Upravljavec lahko v skladu s tehničnimi karakteristikami bolj ali manj upravlja z vesoljskim objektom ter vrši nadzor nad njim. Upravljavec mora izvajati nadzor nad tem, kje se njegov vesoljski objekt giblje.

Poleg tega je, zaradi vedno večjega števila vesoljskih objektov v vesolju, vedno bolj pomembna trajnostna naravnost vesoljske dejavnosti, ki mora biti oblikovana v skladu s Smernicami Združenih narodov za zmanjševanje vesoljskih odpadkov. To pomeni, da morajo upravljavci že pri načrtovanju vesoljske dejavnosti predvideti način zaključka le-te. V kolikor gre za vesoljske dejavnosti v nizkih zemeljskih orbitah, se zanje predvideva, da bodo najkasneje v roku 25 let odstranjene iz teh orbit. To je možno doseči na več načinov. Sateliti v dovolj nizkih orbitah brez lastnega pogona po določenem času začnejo zgubljati na višini. Zaradi privlačne sile Zemlje se njihova orbita postopoma znižuje, ko pa pridejo do atmosfere, manjši sateliti običajno v celoti zgorijo. Kadar imajo sateliti lastni pogon in vzdržujejo stalno orbito, lahko ta pogon ob zaključku dejavnosti uporabijo za nadzorovano iztirjanje z namenom, da pridejo do atmosfere in tam zgorijo. Večji sateliti in sateliti, ki uporabljajo materiale, ki ne zgorijo v celoti, morajo imeti v okviru dejavnosti predvidene take postopke, ki zagotavljajo, da bo iztirjanje izvedeno na način, da se na Zemljo vrnejo na neposeljenih območjih. Sateliti, ki so pozicionirani v višjih orbitah, bi brez aktivnega iztirjanja v teh orbitah ostali neskončno, zato se sedaj razvijajo tehnologije, ki bodo omogočile, da se satelite odstrani iz aktivnih orbit s pomočjo drugih vesoljskih objektov in se jih odloži na t.i. smetiščni orbiti. Gre za orbito, ki ni zanimiva z vidika uporabnosti vesoljskega prostora in zato sateliti na njej ne motijo obratovanja aktivnih satelitov.

3. »vesoljski odpadki« so vesoljski objekti, ki ostanejo v vesolju po prenehanju vesoljske dejavnosti ali kot posledica vesoljske dejavnosti, ali objekti, ki se nenadzorovano vrnejo na Zemljo; vesoljski odpadki so resna grožnja bodočim vesoljskim dejavnostim, saj lahko že predmet v velikosti matice povzroči veliko škodo in tudi nedelovanje drugega vesoljskega objekta. Države, ki so aktivne na področju vesoljskih dejavnosti, morajo zato izvesti vse potrebno za njihovo omejitev. Med odpadke se štejejo tako odsluženi vesoljski objekti, ki še vedno krožijo v vesolju, vsi deli vesoljskih objektov, ki bi bodisi namenoma bodisi zaradi napak v sistemu odpadli iz vesoljskega objekta in

neodvisno od njega krožili v vesolju. Države morajo prav tako zagotoviti, da se vesoljska dejavnosti preneha na način, ki ne bo povzročal škode na Zemlji. Zato se med vesoljske odpadke uvrščajo še tudi vsi zgoraj naštetih objekti, ki nenačrtovano oziroma brez nadzora padejo na Zemljo, če ob stiku z atmosfero ne zgorijo.

4. »plovilo izstrelitve« je nosilna raketa ali drugo namensko plovilo, ki je namenjeno izstrelitvi vesoljskega objekta v vesolje; plovilo izstrelitve se v zakonu pojavlja na dva različna načina. Lahko gre za vesoljski objekt, ki potrebuje dovoljenje, ali pa sredstvo, ki omogoči izvedbo dovoljenja.
5. »upravljavec« fizična ali pravna oseba, ki izvaja ali ima namen izvajati vesoljsko dejavnost; upravljavec je fizična ali pravna oseba, ki ponavadi vesoljsko dejavnost tudi načrtuje, se pogosto dogovarja s ponudnikom izstrelitve za izstrelitev in nato, ko je vesoljski objekt v vesolju preko frekvenc izvaja nadzor nad samo dejavnostjo. Načrtovanje dejavnosti in vse aktivnosti izvedene pred izstrelitvijo niso pogoj za opredelitev upravljavca. V praksi lahko vesoljsko dejavnosti načrtuje druga fizična ali pravna oseba in jo po izstrelitvi v upravljanje preda upravljavcu. Upravljavec po izstrelitvi preko ustrezne opreme na Zemlji komunicira ali upravlja (skladno s tehničnimi karakteristikami) z vesoljskim objektom in ima vse potrebne informacije o lokaciji vesoljskega objekta. Je ključna oseba, ki lahko zagotavlja ministrstvu potrebne informacije za izvajanje nadzora nad dejavnostjo.
6. »nizkozemeljska orbita« je orbita z višino med 160 in 2000 km in je zaradi svoje relativne bližine Zemlji bolj zasedena z vesoljskimi objekti od višjih orbit.
7. »geostacionarna orbita« je orbita med 35 586 in 35 986 km nad zemeljskim ekvatorjem in je pomembna za vesoljske dejavnosti, ker omogoča stalno zvezo z istim področjem na Zemlji.
8. »ITU« je Mednarodna telekomunikacijska zveza, ki je pristojna za dodeljevanje frekvenčnih alokacij, ki jih potrebujejo sateliti za svoje delovanje. Ureditev frekvenčnih alokacij ureja zakon, ki ureja elektronske komunikacije.
9. »mednarodni sporazum« je mednarodni sporazum glede ureditve odškodninske odgovornosti, ki ga države med seboj sklenejo, kadar pride do prenosa vesoljske dejavnosti med državama in s katerim se uredijo obveznosti držav v primeru škode, ki bi jo zadevna vesoljska dejavnost lahko povzročila in za katero bi morala odškodnino v skladu s Konvencijo o mednarodni odškodninski obveznosti za škodo, ki jo povzročijo vesoljska vozila, poravnati država izstrelitve. Država izstrelitve je skladno s to konvencijo bodisi država, ki izstreljuje ali naroča izstrelitev, bodisi država iz katerega ozemlja ali s katere opremo se je vesoljski objekt izstrelil.

II. DOVOLJENJE ZA IZVAJANJE VESOLJSKE DEJAVNOSTI

K 4. členu (dovoljenje)

Ta člen določa, da je pred vsako izstrelitvijo vesoljskega objekta potrebno pridobiti dovoljenje, ki ga izda ministrstvo, pristojno za tehnologijo. Izdajo dovoljenja predlaga upravljavec vesoljskega objekta.

Na podlagi zakona bo pripravljena uredba, ki bo podrobnejše določila vsebino vloge. V uredi bo opredeljeno s kakšnimi dokazili lahko upravljavec izkazuje izpolnjevanje pogojev ter katere informacije morajo biti v predlogu vključene, da lahko komisija na njihovi podlagi preveri izpolnjevanje pogojev.

Postopek za izdajo dovoljenja se vodi po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek. Rok, v katerem mora ministrstvo izdati dovoljenje, pa je posebej opredeljen v zakonu, ker odstopa od teh določb. Rok je namreč 4 mesece od prejete popolne vloge, saj lahko postopek, poleg pregleda na

ministrstvu, obsega še prejetje mnenj drugih resorjev in tudi pridobitev strokovnega mnenja Evropske vesoljske agencije, kar ne bi bilo možno izvesti v krajšem roku.

K 5. členu (pogoji za izdajo dovoljenja)

Ta člen določa pogoje, ki morajo biti izpolnjeni pred izdajo dovoljenja. Mednarodna vesoljska zakonodaja nalaga državam, da izvajajo nadzor nad vesoljsko dejavnostjo, ki se izvaja v državi ali s strani državljanov. Ta nadzor mora upoštevati tako kvalifikacije izvajalca dejavnosti, kot vpliv dejavnosti na ljudi in okolje na Zemlji in v vesolju.

Pogoji, ki jih določa zakon so zato vezani na upravljavca in na samo vesoljsko dejavnost. Upravljavec mora izkazati ustrezne kvalifikacije, zadostno tehnično znanje in zaprto finančno konstrukcijo za opravljanje vesoljske dejavnosti. Ministrstvo bo izpolnjevanje pogojev presojalo na podlagi prejete dokumentacije v skladu s določbami iz uredbe, ki bo pripravljena na podlagi zakona.

Vesoljska dejavnost mora dosegati standarde in smernice, ki so razvite v okviru mednarodno priznanih standardizacijskih organizacijah. Izpolnjevanje teh pogojev bo razvidno na podlagi prejetih tehničnih specifikacij predvidene dejavnosti in priloženih dokazil ter ocene tveganja, ki jo bo moral upravljavec priložiti k vlogi. V kolikor iz dokumentacije ne bo razvidno, da vesoljska dejavnost dosega zgoraj omenjene standarde in smernice, bo ministrstvo na podlagi tehničnega sporazuma z Evropsko vesoljsko agencijo zaprosilo za pregled vesoljske dejavnosti v smislu izpolnjevanja pogojev.

Vesoljska dejavnost ne sme predstavljati nevarnosti za obrambo države, javni red, varnost ljudi in njihovega premoženja, obveščevalno varnostno dejavnost ali varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in ne sme negativno vplivati na javno zdravje in okolje. Upravljavec mora glede izpolnjevanja teh pogojev predložiti oceno tveganja, ki jo sam pripravi na osnovi tehničnih karakteristik vesoljskega objekta in predvidenega poteka dejavnosti.

Vesoljska dejavnost tudi ne sme biti v nasprotju z obveznostmi Republike Slovenije v skladu z mednarodnim pravom, kar pa komisija, na podlagi informacij iz predloga, preveri sama po uradni dolžnosti.

V skladu s Smernicami ZN za zmanjševanje vesoljskih odpadkov mora upravljavec zagotoviti tudi ustrezno prenehanje dejavnosti, na način, ki ne bo povzročilo nepotrebnih dodatnih odpadkov v vesolju ter po svojih najboljših močeh in v skladu s trenutno veljavnimi smernicami preprečiti nastajanje odpadkov v času obratovanja vesoljskega objekta zaradi neustreznih tehničnih karakteristik ali predvidene zasnove. Poleg tega mora vesoljska dejavnost predvideti vse ukrepe za omejevanje škodljivih okoljskih učinkov na Zemlji, v vesolju in škodljivih sprememb v atmosferi, če bi do njih lahko prišlo.

Upravljavec mora v predlogu sam z ustreznimi dokazili in s pripravljeno oceno tveganja izkazati, da izpolnjuje vse navedene pogoje, razen pogoja iz točke č), da vesoljska dejavnost ni v nasprotju z mednarodnim pravom. Izpolnjevanje tega pogoja preveri komisija iz 7. člena zakona sama.

Vesoljske dejavnosti so lahko različnih oblik. Zakon ne predvideva izvajanja izstrelitve iz območja Republike Slovenije in ne določa pogojev za izstrelitvene ploščadi. Dejavnost, ki je predvidena, da se bo izvajala v Sloveniji je izstrelitev majhnih satelitov. Sama izstrelitev bo potekala iz mednarodnih izstrelišč (predvsem Francoska Gvajana), po koncu življenjske dobe pa bodo sateliti večinoma v celoti zgoreli v atmosferi. Obstajajo pa tudi bolj kompleksne dejavnosti, v večjem obsegu, z uporabo nevarnejših propulzivnih sredstev, itd.

Zakon določa pristojne resorje, ki jih komisija pozove za mnenje, da vesoljska dejavnost ne predstavlja nevarnosti za obrambo države, javni red, varnost ljudi in njihovega premoženja, obveščevalno varnostno dejavnost ali varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in ne bo negativno vplivala na javno zdravje, okolje in civilno letalstvo ter ni v nasprotju z obveznostmi Republike Slovenije v skladu z mednarodnim pravom. Glede pogoja, da vesoljska dejavnost ne predstavlja nevarnosti za obveščevalno varnostno dejavnost izven obrambnega področja poda mnenje Slovenska obveščevalno varnostna agencija, kar je v skladu z razdelitvijo pristojnosti. Za obveščevalno varnostno dejavnost v okviru obrambnega področja je pristojno Ministrstvo RS za obrambo, zato je ta del že vključen v mnenje, ki ga glede vpliva na obrambo države poda to ministrstvo.

Za tiste vesoljske dejavnosti, za katere ni potrebno pridobiti zavarovanja v skladu s tretjim odstavkom 6. člena, oziroma za katere je zahteva za zavarovanje zmanjšana v skladu s četrtem odstavkom 6. člena, ki so relativno varne aktivnosti, predhodnega mnenja ni potrebno pridobiti. Gre namreč za dejavnosti majhnih satelitov, ki ne predstavljajo velikega tveganja in pri katerih bi bilo neracionalno obremenjevati večje število uradnih oseb za podajo mnenja glede dejavnosti, ki realno ne posega na področje glede katerega se mnenje podaja (npr. majhen satelit, ki leta nad zemljino atmosfero, ne vpliva na okolje na Zemlji).

V primeru, kadar bi vesoljska dejavnost lahko vplivala na civilno letalstvo v zračnem prostoru Republike Slovenije, mora komisija pred izdajo dovoljenja zaprositi za mnenje ministrstvo, pristojno za promet. Če bi torej ministrstvo v prihodnje prejelo predlog za dovoljenje za izvajanje vesoljske dejavnosti, ki bi vključevala tudi kakršnokoli aktivnost v zračnem prostoru Republike Slovenije, mora komisija, ne glede na vrsto in velikost vesoljske dejavnosti, za mnenje zaprositi ministrstvo, pristojno za promet.

V kolikor upravljavec ne razpolaga z ustreznimi certifikati pridobljenimi od ustreznih akreditacijskih organov ali drugimi uradnimi potrdili, ki bi izkazovali tehnično brezhibnost vesoljskega objekta (npr. uradne rezultate testov, ki jih izvedejo pred izstrelitvijo, s katerimi preverjajo stabilnost in odpornost vesoljskega objekta), komisija iz 7. člena pooblasti Evropsko vesoljsko agencijo za pregled in mnenje ali predvidena vesoljska dejavnost dejansko izpolnjuje pogoje. Ministrstvo predhodno sklene tehnični sporazum s to agencijo.

Ker je vesoljska dejavnost izrazito specifična, Republika Slovenija pa nima agencije, ki bi se vsebinsko ukvarjala s tako dejavnostjo in zato tudi ne ustrezno izobraženega kadra, bo ministrstvo z Evropsko vesoljsko agencijo sklenilo tehnični sporazum, ki bo ministrstvu omogočil, da strokovnjake te agencije pooblasti za pregled izpolnjevanja pogojev o tehnični ustreznosti vesoljske dejavnosti (pogoja b) in d)). Stroške tega pregleda, ki znašajo okoli 2 000 EUR za majhen satelit in od 10 do 12 000 EUR za velik satelit, nosi stranka. V primeru, ko gre za vesoljski objekt, ki je bil razvit in v celoti dokončan v okviru projektov, ki jih financira in nadzoruje Evropska vesoljska agencija, se tak pregled ne izvaja, saj je upravljavec pri izdelavi takega objekta moral dosegati vse zahtevane standarde.

Člen še določa, da bodo pogoji za izdajo dovoljenja podrobnejše opredeljeni v uredbi, ki jo bo izdala Vlada Republike Slovenije.

K 6. členu (zavarovanje)

Izvajanje vesoljske dejavnosti je vedno povezano z določeno mero tveganja, pri čemer pa glede na mednarodno pravno ureditev za škodo, ki jo povzroči vesoljski objekt odgovarja država izstrelitve. Država zato kot enega od pogojev za izdajo dovoljenja zahteva tudi sklenitev zavarovanja za tovrstno škodo, ki bo zagotovilo, da bo lahko država v primeru nastanka škode od upravitelja ali lastnika uveljavljala regresni zahtevek. Zavarovanje mora biti sklenjeno za škodo najmanj v višini 60.000.000 eurov za posamezni primer, kar je primerljivo z višino določeno v drugih evropskih državah.

Ker predstavlja pridobitev zavarovanja precejšen strošek za upravljavca, se ne zahteva, da ima upravljavec zavarovanje sklenjeno še pred pridobitvijo dovoljenja. Ministrstvo zato v dovoljenju določi rok, v katerem mora upravljavec skleniti zavarovanje in če le-to v roku ni sklenjeno, dovoljenje preneha veljati. Rok, v katerem mora biti zavarovanje sklenjeno, je odvisen od načrtovanega termina za izstrelitev vesoljskega objekta.

Člen tudi določa, v katerih primerih ministrstvo opusti zahtevo za zavarovanje. Različne vrste vesoljskih dejavnosti namreč predstavljajo različna tveganja, pri čemer je le-to zelo majhno v primeru izstrelitve majhnega satelita (mikro ali nano satelita) brez lastnega pogona in nekoliko večje v primeru satelita z lastnim pogonom. Mednarodna vesoljska zakonodaja tudi loči med vesoljskimi objekti v nizkozemeljski orbiti in ostalimi orbitami. Za snemanje površja Zemlje so najprimernejše nizkozemeljske orbite, zato je zanje največ zanimanja. Glede na to, morajo biti vsi sateliti v tej orbiti najkasneje po 25 letih odstranjeni. Poleg nizkozemeljske orbite štejejo med zaščitena območja še geostacionarna orbita, med 35 586 in 35 986 km nad zemeljskim ekvatorjem, ki omogoča stalno zvezo z istim področjem na Zemlji (kar je predvsem pomembno za telekomunikacijske satelite) ter orbite med 19 882 in 20 482 km, na katerih so locirani navigacijski sateliti, kot npr. Galileo. Člen zakona našteva primere, v katerih je možno zavarovanje opustiti brez večjega tveganja.

Dejavnosti brez lastnega pogona so manj problematične z vidika krivdne odgovornosti države, saj taka dejavnost ne more vplivati na svoj položaj drugače, kot pri samo izstrelitvi, pri čemer je tudi tu odvisen od ponudnika izstrelitve. Večina nizkozemeljskih orbit zagotavlja, da bo vesoljski objekt po določenem času kroženja začel izgubljati višino in bo s časoma zgorel v atmosferi. V celoti zgorijo le manjši sateliti, na podlagi ocene ESE so to sateliti z maso manjšo od 150 kg. Ker se različni materiali odzivajo različno, zakon dovoljuje izjemo le za tiste satelite, ki so narejeni iz takih materialov, ki res v celoti izgorijo. Tak satelit pa ne sme biti del konstelacije, saj izstreljevanje v konstelacijah povečuje možnost trkov in s tem povečuje tveganje misije.

V primeru, ko je vesoljski objekt, ki je brez lastnega pogona, predviden za izstrelitev v orbito, ki se nahajajo nad nizkozemeljsko orbito, je pomembno le, da ne posega v zaščitena območja telekomunikacijskih in navigacijskih satelitov. Ti sateliti ne izgubljajo več na višini, ker pa orbite niso več pretirano zanimive za uporabo, pa jih zaenkrat še ni potrebno odstranjevati po preteku delovanja satelita.

Četrty odstavek tega člena pa določa vesoljske dejavnosti, ki predstavljajo nekoliko večje tveganje kot zgoraj opisane dejavnosti, kljub temu pa njihovo tveganje ni primerljivo s tveganjem, ki ga predstavlja izstrelitev velikega satelita, ki po koncu dejavnosti ob vstopu v atmosfero ne zgore v celoti, ali pa celo izstrelitev raket, ki predstavljajo med vsemi vesoljskimi dejavnostmi največje tveganje.

Gre za naslednje vrste vesoljskih dejavnosti:

- a) Če je vesoljski objekt brez lastnega pogona, z maso manjšo od 150 kg, je del konstelacije največ 5 satelitov, je predviden za izstrelitev v nizkozemeljsko orbito, ki še ni zasedena ter je izdelan iz takih materialov, ki zagotavljajo, da bo ob vstopu v atmosfero v celoti izgorel,

Pri tej vrsti dejavnosti nekoliko povečano tveganje predstavlja dejstvo, da gre za satelite v konstelaciji, kar pomeni, da so ti sateliti na nek način med seboj povezani. Samo tveganje je večje v obdobju po izstrelitvi, ko je več možnosti, da pride med njimi do trka. Ker gre za satelite brez pogona, v kasnejši fazi ne predstavljajo več tveganja. Večje kot je število satelitov v konstelaciji, večje je lahko tveganje, zato je vključena omejitev 5 satelitov.

- b) Če je vesoljski objekt z lastnim pogonom, z maso manjšo od 150 kg, ni del konstelacije, je predviden za izstrelitev v nizkozemeljsko orbito, ki še ni zasedena in je izdelan iz takih materialov, ki zagotavljajo, da bo ob vstopu v atmosfero v celoti izgorel,

Vesoljski objekt iz te kategorije se od objektov iz točke a) tretjega odstavka tega člena zakona loči le po tem, da ima lastni pogonski sistem. Le-ta poveča tveganje vesoljske dejavnosti zaradi možnosti

malomarnosti in človeške napake. To tveganje je največje ob samem začetku dejavnosti in se kasneje do precejšnje mere zmanjša. Ker je tveganje za nastanek škode v vesolju, za katero bi bila lahko odgovorna država, majhno, je zahteva po zavarovanju vesoljske dejavnosti v celotnem času trajanja dejavnosti nesorazmerna glede na potencialno možnost nastanka škode in bi lahko v celoti zavrla razvoj dejavnosti v Sloveniji.

- c) Če je vesoljski objekt z lastnim pogonom, z maso manjšo od 150 kg, predviden za izstrelitev v orbite, ki se nahajajo nad nizkozemeljsko orbito in ostane v orbitah, ki ne posegajo v geostacionarno orbito ali v orbite med 19 882 in 20 482 km,

Vesoljski objekt iz te kategorije pa se od objektov iz točke b) tretjega odstavka tega člena zakona loči le po tem, da ima lastni pogonski sistem.

V zgoraj naštetih primerih iz četrtega odstavka 6. člena zakona se zavarovanje za škodo povzročeno z vesoljsko dejavnostjo zahteva le za čas izstrelitve in eno leto po izstrelitvi vesoljskega objekta. S tem se pokrije najbolj rizičen del vesoljskih dejavnosti, hkrati pa se zmanjša strošek za upravljavce in se s tem omogoči razvoj v vesoljski panogi.

Zakon določa, da v primeru, da ima pravna oseba, ki izstrelji vesoljski objekt, že sklenjeno zavarovanje, ki krije odškodninsko odgovornost vlagatelja in odškodninsko odgovornost države v višini najmanj 60.000.000 EUR, dodatno zavarovanje ni potrebno, s čimer se izognemo dvojnemu zavarovanju v kolikor do take situacije pride.

K 7. členu (komisija)

Ker gre za tematiko, ki je tehnično zahtevna in posega na več različnih področij, zakon določa, da predlog vlagatelja za dovoljenje obravnava komisija najmanj petih članov. Komisijo imenuje minister, pristojen za tehnologijo.

Komisija je pristojna za ocenjevanje zahtev glede izpolnjevanja pogojev iz 5. člena.

Predsednik komisije in dva člana komisije sta iz ministrstva, pristojnega za tehnologijo, en član je predstavnik Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, saj vse vesoljske dejavnosti vključujejo znanost, ostali člani pa glede na dejavnost zadevnega vesoljskega objekta prihajajo iz resorjev, ki so pristojni za področja, na katera posega izvajanje vesoljskega objekta. V uredbi bo podrobneje opredeljeno iz katerih resorjev prihajajo člani komisije. Če gre za raziskovalni satelit, je vsaj en član komisije iz ministrstva pristojnega za znanost, če je satelit meteorološki, je vsaj en član komisije iz ministrstva pristojnega za okolje, če gre za komunikacijski ali navigacijski satelit, je vsaj en član komisije iz ministrstva pristojnega za promet in zveze in če je satelit za opazovanje Zemlje, je vsaj en član komisije iz ministrstva pristojnega za okolje ali kmetijstvo, skladno z osnovnim namenom vesoljskega objekta.

Člen tudi opredeljuje, da komisija ne sme biti povezana z vlagateljem, kar dokazujejo z izjavo, hkrati pa mora varovati vse zaupne podatke, dejstva in okoliščine, s katerimi se bodo seznanili pri opravljanju nalog, saj gre za inovativno področje, pri katerem pa je lahko ravno inovativnosti posameznega projekta ključna za njegov uspeh.

Komisija na podlagi vloženega predloga oceni izpolnjevanje pogojev iz prvega odstavka 5. člena zakona. Pri tem se odloči ali je potrebno pridobiti tudi mnenje ESE ali pa je na podlagi dokazil iz vloge že razvidno izpolnjevanje pogojev.

Nato komisija preveri ali ima vesoljska dejavnost vpliv na civilno letalstvo in je potrebno pridobiti mnenje ministrstva, pristojnega za promet.

Komisija še oceni ali gre za vesoljski objekt iz tretjega ali četrtega odstavka iz 6. člena zakona. V primeru, da ne gre za tak vesoljski objekt mora pridobiti še mnenja pristojnih organov iz tretjega odstavka 5. člena zakona.

Po pregledu izpolnjevanja pogojev iz 5. člena zakona in po prejemu vseh potrebnih mnenj komisija pripravi mnenje o izpolnjevanju pogojev za pridobitev dovoljenja, ki ga posreduje ministru. Na podlagi tega mnenja minister izda dovoljenje ali z odločbo zavrne predlog za dovoljenje.

Minister in komisija v postopku izdaje dovoljenja delujejo po določbah, ki urejajo splošni upravni postopek, podrobnejše pa delovanje komisije minister predpiše s pravilnikom.

K 8. členu (preklic dovoljenja)

Ta člen opredeljuje primere, ko ministrstvo dovoljenje prekliče. Do preklica dovoljenja lahko pride, kadar v roku petih let po izdaji dovoljenja vesoljski objekt ni izstreljen iz razlogov, za katere odgovarja upravljavec. Če pride do neizstrelitve satelita v tem obdobju zaradi morebitnih nesreč predhodnih raket ali zamikov izstrelitve zaradi različnih tehničnih, vremenskih ali drugačnih razlogov, to ni razlog za preklic dovoljenja. Preklic dovoljenja je potreben, ker se v določenem obdobju že lahko spremenijo tako tehnične zahteve za izstrelitev vesoljskega objekta, kot tudi druge okoliščine, ki lahko vplivajo na izdajo dovoljenja.

Preklic dovoljenja je potreben tudi kadar predlog za izdajo dovoljenja ali priloge vsebuje zmotne ali nepopolne informacije, ki so bistveno vplivale na odločitev o izdaji dovoljenja, če upravljavec ne izpolnjuje več pogojev za pridobitev dovoljenja in če je upravljavec namenoma ali iz hude malomarnosti kršil obveznosti ali prepovedi, kot so določene v tem zakonu.

Zakon daje ministrstvu možnost, da dovoljenje prekliče tudi zaradi uresničevanja mednarodnih zavez ali obveznosti Republike Slovenije, v kolikor bi prišlo v času veljave dovoljenja do takih sprememb mednarodne zakonodaje na tem področju, da bi bilo to nujno potrebno.

Ministrstvo mora na podlagi zakona upravljavcu omogočiti, da v razumnem roku odpravi nepravilnosti, kršitve ali malomarno ravnanje. Rok za odpravo mora biti v ravnovesju z zahtevnostjo potrebnih ukrepov, ne sme pa biti daljši od enega leta. V primeru, ko obstaja nevarnost za življenje in zdravje ljudi, za javni red in mir ali za javno varnost in premoženje večje vrednosti, je potrebno takojšnje ukrepanje, zato ministrstvo v tem primeru ne postavi roka za odpravo nepravilnosti, napake, kršitve ali malomarnega ravnanja, temveč dovoljenje takoj prekliče in zahteva izvedbo ukrepov iz tretjega poglavja tega člena.

V kolikor do preklica dovoljenja pride šele po izstrelitvi vesoljskega objekta ima ministrstvo možnost, da v svoji odločitvi o preklicu dovoljenja od upravljavca zahteva izvedbo ukrepov, ki se nanašajo na zagotovitev varnega prenehanja izvajanja vesoljskih dejavnosti, v kolikor je to tehnično izvedljivo ali od upravljavca zahteva, da v celoti prenese vesoljske dejavnosti na drugega upravljavca z namenom nadaljevanja aktivnosti. Ta možnost je smiselna, kadar ne bi bilo racionalno ustaviti izvajanja vesoljske dejavnosti bodisi zaradi s tem povezanih visokih stroškov bodisi zaradi tega, ker ima vesoljska dejavnost družbeno koristne učinke.

Če je tehnično izvedljivo, lahko ministrstvo od upravljavca zahteva, da ta izvede ukrepe za odstranitev vesoljskega objekta iz orbite v atmosfero ali iz aktivnih orbit. S tem se preneha izvajanje vesoljske dejavnosti in zmanjša obremenitev aktivnih orbit v vesolju v skladu s Smernicami ZN za zmanjševanje vesoljskih odpadkov ter za omejevanje škodljivih okoljskih učinkov na Zemlji, v vesolju in/ali škodljivih

sprememb v atmosferi. V trenutku priprave zakonodaje je možnost uporabe takih sredstev še relativno majhna, je pa razvoj na tem področju vedno hitrejši, zato je smiselno uporabiti tako določbo v zakonu.

V določenih primerih ni smiselni niti prenos dejavnosti na drugega upravljavca niti izvedba posebnih ukrepov za prenehanje vesoljskih dejavnosti, zato ta člen omogoča ministrstvu, da samo presodi ali je ukrep potreben ali ne. V primeru, ko gre za vesoljsko dejavnost v obliki nano satelita (pod 4 kg) brez lastnega pogona, ki ima življenjsko dobo cca 5 let, tudi v primeru kršitev ni smiselno, da se izvaja kakršne koli aktivne ukrepe za prenehanje dejavnosti, saj le-ta ne ogroža nikogar in se bo v skladu s fizikalnimi zakoni zaključila sama ob izteku življenjske dobe, na vnaprej predviden način. Prav tako je lahko težko v Sloveniji zagotoviti drugega upravljavca, ki bo izpolnjeval vse potrebne pogoje.

K 9. členu (prenos vesoljskega objekta in vesoljske dejavnosti)

Ta člen določa, da se lahko na vesoljskem objektu prenese upravljanje ali lastninska pravica prenese le s predhodnim pisnim dovoljenjem ministrstva. To je nujno zaradi zahtev, ki jih ima država na podlagi mednarodne zakonodaje v zvezi z nadzorom nad vesoljsko dejavnostjo. Ministrstvo tak prenos dovoli le v primeru, ko tudi nov upravljavec izpolnjuje zahteve glede kvalifikacij, finančnih sredstev, zavarovanja itd.

Člen tudi nudi podlago ministrstvu, da ne dovoli prenosa upravljavca ali lastnika, kadar je ta iz druge države, ni pa bil sklenjen sporazum z zadevno državo glede ureditve odškodninske odgovornosti v skladu s Konvencijo o mednarodni odškodninski obveznosti za škodo, ki jo povzročijo vesoljska vozila, Washington, London, Moskva, 29.3.1972, objavljena v Uradnem listu SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 8/77. Ta možnost je v zakonu potrebna v izogib odškodninskim zahtevam do Republike Slovenije, za škodo, ki bi jo povzročil vesoljski objekt pod nadzorom tujega upravljavca ali lastnika, če bi prišlo do takega prenosa brez predhodne sklenitve mednarodnega sporazuma.

III. REGISTER VESOLJSKIH OBJEKTOV

K 10. členu (register)

Ta člen vzpostavlja register izstreljenih vesoljskih objektov, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za tehnologijo. Namen registra je vodenje podatkov o izstreljenih vesoljskih objektih, ki so predmet tega zakona in posredovanje podatkov Združenim narodom za vpis v register Združenih narodov v vesolje izstreljenih objektov. Določa, da gre za javni register, ki se vodi elektronsko.

Register je vzpostavljen na podlagi Konvencije o registriranju v vesolje lansiranih objektov (Konvencija o registriranju v vesolje lansiranih objektov, Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 8/18). Ta konvencija podpisnicam nalaga obveznost vpisa vesoljskih objektov v register vesoljskih objektov, ki se vodi pri Združenih narodih. Namen registra je nadzor nad stanjem v vesolju, predvsem v najbolj uporabljenih Zemljinih orbitah. Register tako zagotavlja informacije o zasedenosti posameznih orbit, ki izvajalcem vesoljskih dejavnosti omogočajo, da svoje objekte varno umestijo v orbite in s tem zmanjšajo možnost za trke in s tem povzročanje vesoljskih odpadkov. Za vpis v mednarodni register vesoljskih objektov pri Združenih narodih pa je, skladno z zgoraj navedeno konvencijo, potrebno vesoljski objekt prej vpisati v nacionalni register vesoljskih objektov.

Člen opredeljuje, da se v register vpišejo vesoljski objekti po izstrelitvi, ki so predhodno od ministrstva prejeli dovoljenje. V register se vpišejo tudi taki vesoljski objekti, ki jih v lastništvo oziroma obratovanje prevzamejo slovenske fizične ali pravne osebe in glede katerih je bil pred prenosom sklenjen mednarodni sporazum z državo, ki je imela pred tem vesoljski objekt vpisan v svoj register.

Ta člen določa tudi dolžnost upravljavca, da posreduje vse potrebne podatke za vpis v register ter rok za posredovanje teh podatkov. Vpis v register je predviden po izstrelitvi in vtirjenju vesoljskega objekta v stalno orbito, do česar lahko pride tudi kakšen mesec po izstrelitvi.

Člen določa potrebne podatke, ki morajo biti v register vpisani, pri čemer so podatki vpisa odvisni tudi od vrste vesoljskega objekta. V primeru satelita je potrebno vpisati vse podatke, ki se kasneje vpišejo tudi v register vesoljskih objektov pri Združenih narodih. V primeru plovila izstrelitve, ki ne kroži po orbiti, se vpisujejo vsi ostali podatki razen orbitalnih podatkov in v primeru, ko ne uporablja frekvenc, tudi ne podatkov o izdani odločbi o dodelitvi radijskih frekvenc.

Registracijsko številko vesoljski objekt po izstrelitvi pridobi s strani Odbora za vesoljske raziskave (COSPAR) Mednarodnega sveta za znanost (ICSU). Upravljavci morajo skladno z zakonom, ki ureja elektronske komunikacije, pridobiti odločbo o dodelitvi radijskih frekvenc in izpis Glavnega mednarodnega frekvenčnega registra o končani mednarodni koordinaciji v skladu z ITU Pravilnikom o radiokomunikacijah.

Zaradi večje preglednosti, se v register vpisuje tudi status vesoljskega objekta. Ta je lahko delujoč, delno delujoč, nedelujoč, odstranjen in prenesen z mednarodnim sporazumom.

- a) »Delujoč« vesoljski objekt je objekt v vesolju, ki izvaja svojo osnovno funkcijo v skladu s splošnim namenom vesoljskega objekta.
- b) Delno delujoč vesoljski objekt je objekt v vesolju, ki ne izvaja v celoti svoje osnovne funkcije v skladu s splošnim namenom vesoljskega objekta, vendar pa je še vedno povezan z zemeljsko postajo in še vedno oddaja določene informacije.
- c) Nedelujoč vesoljski objekt je objekt v vesolju, ki ne izvaja svoje osnovne funkcije v skladu s splošnim namenom vesoljskega objekta in ki ga zemeljska postaja več ne more zaznati, še vedno pa se nahaja v aktivni zemeljski orbiti.
- č) Odstranjen vesoljski objekt je objekt, ki je bil odstranjen iz aktivne zemeljske orbite v skladu s Smernicami ZN za zmanjševanje vesoljskih odpadkov.
- d) Vesoljski objekt prenesen z mednarodnim sporazumom je objekt, glede katerega je bil v skladu z 9. členom zakona, sklenjen mednarodni sporazum glede odškodninske odgovornosti.

Glede na namen centralnega registra Združenih narodov, da so zbrani natančni podatki o vesoljskih objektih v vesolju, je potrebno sporočiti vsakršno spremembo teh podatkov.

Člen zakona v skladu z zakonodajo, ki ureja varstvo osebnih podatkov tudi opredeljuje namen zbiranja osebnih podatkov v registru. Le ti se v registru pojavijo zgolj v primeru, ko je upravljavec ali lastnik vesoljskega objekta fizična oseba. Ker se podatki v registru hranijo trajno, se trajno hranijo tudi pripadajoči osebni podatki.

Ta člen zakona določa še posredovanje podatkov Generalnemu sekretariatu Združenih narodov, ki poteka v skladu z mednarodnimi običaji preko Stalnega predstavništva pri Združenih narodih.

Člen tudi navaja, da se podrobneje način vodenja registra in postopek registracije opredeli v uredbi, ki jo izda Vlada Republike Slovenije.

IV. NADZOR

K 11. členu (poročanje in obveščanje upravljavca)

Ta člen določa dolžnosti upravljavca glede poročanja o poteku vesoljske dejavnosti, o sporočanju o spremembah, morebitnih nesrečah in grožnjah nesreče ter težavah pri upravljanju vesoljskega

objekta. Pri izvajanju vesoljske dejavnosti lahko v določenih primerih pride do težav ali napak, ki lahko ogrozijo bodisi samo potek dejavnosti ali pa tudi druge vesoljske objekte. Država je v skladu z mednarodno vesoljsko zakonodajo dolžna sporočiti ostalim izvajalcem vesoljskih aktivnosti o potencialnih grožnjah, ki bi jo njena aktivnost lahko pomenila zanje.

Upravljavca mora tako redno poročati o poteku dejavnosti, mora pisno opozoriti na dogodke ali dejstva, ki bi lahko vplivala na veljavnost izdanega dovoljenja.

V primeru sporočanja o potencialni možnosti, da pride do nesreče ali celo do nevarnosti, ki bi lahko ogrozila varnost ljudi, okolja, vzdrževanje javnega reda ali nacionalne varnosti, zakon ne zahteva pisnega poročanja, saj lahko pride do situacije, ko je potrebno hitro ukrepanje in je zato pomembnejše, da je informacija sporočena hitro, kot pa v kakšni obliki. Za vsa ostala sporočanja pričakujemo, da so opravljena pisno, zaradi lažjega vodenja evidence in sledljivosti.

K 12. členu (pristojni organi za nadzor)

Ta člen določa, da nadzor nad izvajanjem zakona in podzakonskih predpisov, izvaja ministrstvo. Hkrati člen določa, da lahko ministrstvo opravi tudi pregled vesoljskega objekta pri vlagatelju ter pregled izvajanja vesoljske dejavnosti. Tu je predvidena tudi možnost, da ministrstvo za izvedbo tega nadzora, najame neodvisnega strokovnjaka s potrebnim tehničnim znanjem. Glede na naravo dejavnosti se pregled vesoljskega objekta opravi pred izstrelitvijo, izvajanje vesoljske dejavnosti pa se izvaja kadarkoli v času izvajanja aktivnosti. Za namene nadzora mora imeti ministrstvo dostop do poslovnih prostorov in naprav potrebnih za izvajanje dejavnosti, omogočen pa mora biti tudi vpogled v poslovno dokumentacijo ter podane vse potrebne informacije.

K 13. členu (odgovornost za škodo in pravica države do povrnitve škode)

Ta člen pojasnjuje, kako se obravnava odgovornost za škodo, ki nastane zaradi izvajanja vesoljske dejavnosti. Načela mednarodnega vesoljskega prava ločujejo med škodo, ki je povzročena s strani vesoljskega objekta na površini Zemlje ali zrakoplova v letu ter škodo, ki jo vesoljski objekt povzroči v vesolju. V prvem primeru velja objektivna odgovornost, v drugem primeru pa se odgovornost dokazuje glede na posamezno situacijo. Ta člen zakona uporablja enaka načela tudi na nacionalnem nivoju.

Na osnovi Pogodbe o načelih, ki urejajo dejavnosti držav pri raziskovanju in uporabi vesolja, vključno z Luno in drugimi nebesnimi telesi in Konvencije o mednarodni odškodninski obveznosti za škodo, ki jo povzročijo vesoljska letala, lahko v primeru nastanka škode s strani vesoljskega objekta vpisanega v slovenski register vesoljskih objektov po zgoraj opredeljenih načelih druge države od Republike Slovenije zahtevajo izplačilo odškodnine za tako povzročeno škodo. Poleg tega bi bilo tudi možno, da pride do neposredne tožbe s strani tretje osebe, ki ji je bila povzročena škoda.

V primeru nastanka škode v vesolju se sicer v praksi zelo težko dokazuje odgovornost za škodo, zato do takega primera še ni prišlo.

Ta člen zakona daje Republiki Sloveniji podlago, da v primeru kadar mora izplačati odškodnino za škodo, ki jo je povzročil vesoljski objekt, od upravljavca uveljavlja regresni zahtevek. Višina regresnega zahtevka pa je navzgor omejena z minimalno skupno zavarovalno vsoto v višini 60.000.000 EUR. Omejitev regresnega zahtevka je vključena zaradi zaščite izvajalca vesoljske dejavnosti, s čimer Republika Slovenija spodbuja konkurenčnost in razvoj te nišne industrije.

Ta člen pa tudi pojasnjuje primere v katerih ta omejitev višine regresnega zahtevka ne velja in sicer, če je škoda povzročena namenoma, iz velike malomarnosti ali zaradi neizpolnjevanja pogojev za pridobitev dovoljenja ali siceršnjega ravnanja v nasprotju z določili zakona.

V. KAZENSKE DOLOČBE

K 14. členu (prekrški)

V tem členu so določeni prekrški pri izvajanju vesoljskih dejavnosti, katerih namen je preprečiti izvajanje vesoljske dejavnosti v nasprotju s tem zakonom ter s tem zagotoviti ustrezen nadzor države nad to dejavnostjo. Globa se zaračuna tako pravni osebi, samostojnemu podjetniku posamezniku, posamezniku, ki samostojno opravlja dejavnost oziroma posamezniku – fizični osebi, kot tudi odgovorni osebi pravne osebe ali odgovorni osebi samostojnega podjetnika posameznika oziroma posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

Zneski glob so postavljeni na izbrano višino, ker ima lahko nespoštovanje določb zakona za Republiko Slovenijo velike finančne posledice, v kolikor bi se določbe kršilo z namenom izogibanju nadzora ter izvajanju vesoljske dejavnosti brez ustreznih kvalifikacij, znanj in nadzora.

K 15. členu (višina globe v hitrem prekrškovnem postopku)

Ta člen omogoča, da za kršitve po tem zakonu tudi v hitrem postopku izreče globa, ki je višja od najnižje predpisane.

VI. PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA

K 16. členu (izdaja podzakonskih predpisov)

Najkasneje v štirih mesecih po uveljavitvi tega zakona bo sprejeta uredba, ki bo podrobneje določala vsebino vloge za izdajo dovoljenja ter vrste dokumentov, ki bodo dokazovali izpolnjevanje pogojev, prošnjo za izjemo glede zavarovanja ter vpis v register in vsebino letnega poročila.

Najkasneje v štirih mesecih po uveljavitvi tega zakona bo sprejet pravilnik, ki bo podrobneje določal ureditev komisije ter njeno delovanje.

K 17. členu (prehodna določba)

Ta člen določa obravnavo vesoljskih dejavnosti, ki so se začele pred uveljavitvijo zakona. Glede na stanje na področju vesoljskih tehnologij v Sloveniji, namreč obstaja možnost, da bi bili nekateri vesoljski objekti že izstreljeni pred uveljavitvijo zakona, saj so pogodbe z izvajalci izstrelitve že podpisane. Ne bi bilo smotno preverjati pogojev za vesoljske dejavnosti, ki so že izstreljene, saj v tem trenutku ne obstajajo realne možnosti, da bi tako dejavnost prekinili, če pogojev ne bi izpolnjevala. Za potrebe izvajanja nadzora pa se tudi za te dejavnosti uporabljajo ostale določbe glede vpisa v register, nadzora, prenosa dejavnosti in kazenske določbe.

Člen predvideva enako obravnavo tudi za vesoljske dejavnosti, za katere je predvidena izstrelitev v vesolje v roku štirih mesecev po začetku uveljavitve tega zakona. Na sam termin izstrelitve namreč upravljavci ne morejo vplivati. Če bi bila izstrelitev predvidena v npr. dveh tednih od uveljavitve zakona in ministrstvo ne bi moglo tako hitro izdati dovoljenja, kar bi lahko upravljavcu, ki že ima sklenjeno

pogodbo z izvajalcem izstrelitve, povzročilo številne resne posledice (strošek za izstrelitev, onemogočenje pravočasne izstrelitve, strošek prevoza in priprave na izstrelitev, v kolikor bi se odločil da ne nadaljuje z izstrelitvijo oziroma bi bil avtomatsko v prekršku, če bi z izstrelitvijo nadaljeval).

K 18. členu (začetek veljavnosti)

Določa se splošni vacatio legis in sicer se predlaga, da začne zakon veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

(razlogi in posledice, zaradi katerih se predlaga nujni ali skrajšani postopek, razen za predlog zakona o ratifikaciji mednarodne pogodbe, ki se v skladu s 169. členom Poslovnika državnega zbora obravnava po nujnem postopku)

VI. PRILOGE

- osnutki podzakonskih predpisov, katerih izdajo določa predlog zakona (minimalni standardi so v prilogi 4 Navodila za izvajanje Poslovnika Vlade Republike Slovenije št. 10),
- MSP-test (za celovito presojo posledic na gospodarstvo, predvsem za mala in srednje velika podjetja, je pri pripravi vseh predlogov zakonov, z izjemo zakonov iz petega odstavka 8.b člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije, obvezna uporaba MSP-testa),

Predlagatelj predpisa: Ministrstvo za gospodarski razvoj in EVA: 2018-2130-0005 tehnologijo	Presoja učinkov na gospodarstvo (MSP test)	
	Datum vnosa:	30.05.2019
	Datum spremembe:	13.06.2019

Povzetek izvedene presoje vplivov predpisa na gospodarstvo:

Zakon o nadzoru vesoljskih dejavnosti

Ocena učinkov predlaganih alternativ

I. Analizirane alternative	
Naziv alternative	Izbrana alt.
Alternativa 1: Predlogi ureditve iz obstoječega osnutka zakona	Da

OBRAZLOŽITEV:

Ta alternativa izračunava stroške obstoječega predloga zakona za MSP.

OBVEZNOSTI		SKUPNI PREDVIDENI STROŠKI (NA LETNI RAVNI)
Priprava vloge za pridobitev dovoljenja za izvajanje vesoljske dejavnosti	DODATNA	4.000,00 €
Poročanje o poteku vesoljske dejavnosti	DODATNA	44,00 €
Vpis vesoljskega objekta v register	DODATNA	20,00 €
	SKUPAJ	4.064,00 €

Povzetek analize

Alternativa 1

Naziv alternative:	Predlogi ureditve iz obstoječega osnutka zakona
Opis alternative:	Ta alternativa izračunava stroške obstoječega predloga zakona za MSP.

1. Neto stroški na gospodarstvo

Vrsta stroškov	Skupaj
Enkratni stroški	4.020,00 €
Periodični stroški	44,00 €
SKUPAJ	4.064,00 €

2. Opredelitev stroškov

ENKRATNI STROŠKI / KORISTI

Obveznosti		Skupaj
Vpis vesoljskega objekta v register	Strošek	20,00 €
Priprava vloge za pridobitev dovoljenja za izvajanje vesoljske dejavnosti	Strošek	4.000,00 €
SKUPAJ STROŠKOV:		4.020,00 €

PERIODIČNI STROŠKI / KORISTI

Obveznosti		Skupaj
Poročanje o poteku vesoljske dejavnosti	Strošek	44,00 €
SKUPAJ STROŠKOV:		44,00 €

3 Kvalitativni učinki alternative 1

Kako predlog predpisa vpliva na pravno varnost?	Pozitivno
Obrazložitev: Predlog zakona ureja področje vesoljskih tehnologij v skladu z mednarodno pravno zakonodajo, ki jo mora Republika Slovenija kot podpisnica upoštevati. S tem tudi nudi izvajalcem urejeno okolje za izvajanje aktivnosti. Za postopkovne določbe predlog zakona predvideva uporabo zakona o upravnem postopku.	
Kako predlog predpisa vpliva na nelojalno konkurenco?	Nima vpliva
Obrazložitev:	
Kako predlog predpisa vpliva na problematiko dela na črno in sivo ekonomijo?	Nima vpliva
Obrazložitev:	
Kako predlog predpisa vpliva na produktivnost?	Nima vpliva
Obrazložitev:	

Kako predlog predpisa vpliva na delovne pogoje, naložbe v kadrovske vire oz. nove zaposlitve?	Nima vpliva
Obrazložitev: 	
Kako predlog predpisa vpliva na naložbe v raziskave in razvoj?	Pozitivno
Obrazložitev: Predlog predpisa vzpostavlja register vesolskih objektov, ki je podlaga za vpis vesoljskega objekta v register Združenih narodov. S tem se omogoča delovanje na področju vesoljskih tehnologij oziroma objektov, v skladu z mednarodno pravno zakonodajo. Področje vesoljskih tehnologij pa je neločljivo povezano z raziskavami in razvojem.	

4 Najprej pomisli na male - alternativa 1

Ali in na kakšen način ste uporabili delne ali popolne oprostitev obveznosti za mikro, mala in srednja podjetja?
Obrazložitev: Ni predvidenih delnih ali popolnih opustitev za mikro, mala ali srednja podjetja, ker gre za izvajanje zahtev mednarodno pravne zakonodaje. Država je obvezana, da izvaja nadzor nad vso vesoljsko dejavnostjo, ne glede na velikost izvajalca.
Ali je za mikro, mala in srednja podjetja načrtovano dovolj časa za prilagoditev na nove obveznosti (daljša prehodna obdobja)?
Obrazložitev: Predlog zakona je pripravljen na pobudo subjekta, za katerega bo obveznost veljala, zaradi zagotovitve skladnosti z mednarodno pravno zakonodajo na področju vesoljskih dejavnosti, zato taka prehodna obdobja niso smiselna.
Ali in na kakšen način so obveznosti, kot npr. poročanje, vodenje evidenc, za mikro, mala in srednja podjetja prilagojene oziroma poenostavljene v primerjavi z ostalimi večjimi subjekti?
Obrazložitev: Obveznosti so določene v skladu s potrebami države za izvajanje nadzora v skladu z mednarodno pravno zakonodajo, zato se ne razlikujejo po subjektih.
Ali in na kakšen način so za mikro, mala in srednja podjetja postopki nadzora prilagojeni oziroma poenostavljeni?
Obrazložitev: Postopki so določeni v skladu s potrebami države za izvajanje nadzora v skladu z mednarodno pravno zakonodajo, zato se ne razlikujejo po subjektih.
Ali so za mikro, mala in srednja podjetja uvedene znižane pristojbine, davčne olajšave in podobne oblike privilegiranega pristopa?
Obrazložitev: Predlog zakona ne predvideva privilegiranega pristopa za mikro, mala in srednja podjetja.

Podrobna analiza

Alternativa 1

Naziv alternative:	Predlogi ureditve iz obstoječega osnutka zakona
Opis alternative:	Ta alternativa izračunava stroške obstoječega predloga zakona za MSP.

Obveznost 1.1: Priprava vloge za pridobitev dovoljenja za izvajanje vesoljske dejavnosti

Zap. št.	Aktivnost	Učinek	Populacija	Frekvenca	Na enoto	Skupaj
1.1.1	Priprava vloge za pridobitev dovoljenja za izvajanje vesoljske dejavnosti	Strošek	2,00	ENKRATNO	2.000,00 €	4.000,00 €
SKUPAJ STROŠKI:					2.000,00 €	4.000,00 €

Opis populacije:

1.1.1: Ročna populacija; Trenutno sta v Sloveniji dva izvajalca vesoljskih aktivnosti. Maksimalna obveznost predstavlja strošek zavarovanja.

Obveznost 1.2: Vpis vesoljskega objekta v register

Zap. št.	Aktivnost	Učinek	Populacija	Frekvenca	Na enoto	Skupaj
1.2.1	Oddaja vloge za vpis vesoljskega objekta v register	Strošek	2,00	ENKRATNO	10,00 €	20,00 €
SKUPAJ STROŠKI:					10,00 €	20,00 €

Opis populacije:

1.2.1: Ročna populacija; Vsa podjetja, ki so pridobila dovoljenje za izvajanje vesoljske dejavnosti

Obveznost 1.3: Poročanje o poteku vesoljske dejavnosti

Zap. št.	Aktivnost	Učinek	Populacija	Frekvenca	Na enoto	Skupaj
1.3.1	Oddaja poročila	Strošek	2,00	LETNO	22,00 €	44,00 €
SKUPAJ STROŠKI:					22,00 €	44,00 €

Opis populacije:

1.3.1: Ročna populacija; Tista podjetja oziroma subjekti, ki so pridobili dovoljenje za izvajanje vesoljske dejavnosti